

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

Analýza protestů v rámci Hnutí žlutých vest

Bakalářská práce

Autor: Anežka Čivrná

Studijní obor: KPOL

Vedoucí práce: Mgr. Milan Hrubeš, Ph.D.

Hradec Králové

prosinec 2021

Zadání bakalářské práce

Autor:	Anežka Čivrná
Studium:	F17BP0116
Studijní program:	B6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie
Název bakalářské práce:	Analýza protestů v rámci Hnutí žlutých vest
Název bakalářské práce AJ:	Analysis of Protests in the Yellow Vest Movement

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá protestními událostmi pod záštitou tzv. "žlutých vest". Původ tohoto hnutí sahá do listopadu 2018, kdy veřejná událost na sociální síti Facebook vybízela francouzský lid k tomu, aby se spojil a společně protestoval proti stále se zvyšujícím cenám pohonných hmot. V současné době tyto protesty vyjadřují také svou nespokojenost s vládou prezidenta Emmanuela Macrona. S pomocí metody Protest Event Analysis (PEA) budou tyto události systematicky analyzovány. Výsledkem práce by tedy měla být kompletní analýza protestních událostí. Práce pomůže lépe pochopit a více nahlédnout do problematiky největšího francouzského protestu 21. století, který se může rozšířit i do dalších Evropských zemí, včetně České republiky.

Císař Ondřej. 2008. Politický aktivismus v České republice: sociální hnutí a občanská společnost v období transformace a evropeizace. Brno: CDK. della Porta, Donatella, Diani, Mario. 2006. Social movements: An introduction. Oxford: Blackwell. Fillieule, Olivier, Jiménez, Manuel. 2007. "Appendix A: The Methodology of Protest Event Analysis and the Media Politics of Reporting Environmental Protest Events." In: Environmental Protest in Western Europe. Ed. Christopher Rootes. Oxford: Oxford University Press. Hutter, Swen. 2014. "Protest Event Analysis and Its Offspring." In: Methodological Practices in Social Movement Research. Ed. Donatella Della Porta. Oxford University Press. Koopmans, Ruud. 1999. "The Use of Protest Event Data in Comparative Research: Cross-National Comparabilizy, Sampling Methods and Robustness." In: Acts of Dissent: New Developments in the Study of Protests. Ed. Dieter Rucht, Ruud Koopmans, Friedhelm Neidhardt. New York: Rowman and Littleeld. Pavlic, Rodolfo Disi. 2017. Policies, Parties, and Protests: The Political Economy of Student Protests.

Garantující pracoviště:	Katedra politologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Milan Hrubeš, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	31.7.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20. 12. 2021

Anotace

Bakalářská práce se zabývá na protestní události pod záštitou tzv. „žlutých vest“. Původ tohoto hnutí sahá do listopadu 2018, kdy veřejná událost na sociální síti Facebook vybízela francouzský lid k tomu, aby se spojil a společně protestoval proti stále se zvyšujícím cenám pohonných hmot. V současné době tyto protesty vyjadřují také svou nespokojenost se současnou vládou prezidenta Emmanuela Macrona. S pomocí metody Protest Event Analysis (PEA) budou tyto události systematicky analyzovány. Výsledkem práce by tedy měla být kompletní analýza protestních událostí. Práce pomůže lépe pochopit a více nahlédnout do problematiky největších francouzských protestů 21. století.

Klíčová slova: Žluté vesty, protest, PEA

Annotation

The bachelor's thesis deals with protest events under the auspices of the so-called "yellow vests". The movement dates back to November 2018, when a public event on the social network Facebook urged the French people to unite and protest together against rising fuel prices. Today, the protests also express dissatisfaction with the current government of President Emmanuel Macron. These events will be systematically analyzed using the Protest Event Analysis (PEA) method. The result of the work should therefore be a complete analysis of the protest events. The work will help to better understand and gain more insight into the issue of the largest French protests of the 21st century.

Key words: Yellow Vests, protest, PEA

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Situace před prezidentskými volbami 2017	5
3	Prezidentské volby 2017	5
4	Situace po prezidentských volbách 2017	7
5	Vznik Le mouvement de Gilets jaunes	9
6	Sociální hnutí	14
6.1	Sociální hnutí vs jiné organizace.....	16
6.2	Protesty.....	17
6.3	Kolektivní identity	18
7	Co je Protest Event Analysis?	20
8	Metodologie	22
9	Empirická část.....	25
9.1	Počty protestujících.....	25
9.2	Požadavky	31
9.3	Strategie	35
9.4	Cíle / objekty	37
10	Závěr.....	38
	Zdroje.....	39
	Seznam grafů.....	48

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá protesty v rámci Le mouvement des Gilets jaunes, tedy hnutí, které vzniklo na podzim 2018 ve Francii. Jednalo se o skupinu lidí, kteří se spojili pomocí sociální sítě Facebook, aby společně protestovali proti novým reformám francouzského prezidenta Emmanuela Macrona. Práce si klade za úkol zakódovat všechny sobotní protesty Gilets jaunes od 17. listopadu 2018–14. března 2020. Jinými slovy vytvořit codebook, který bude obsahovat důležitá data spojená s jednotlivými protesty (datum, místo, počet protestujících, strategie, požadavky a cíle / objekty). Data, s pomocí kterých bude snadné odpovědět na hlavní výzkumnou otázku: jaké byly protesty Gilets jaunes ve skutečnosti? Vytvořený codebook by také mohl být dobrým podkladem pro další výzkum.

Začátek práce se zabývá zasazením do kontextu. Hned na začátku je popsán průběh prezidentských voleb ve Francii v roce 2017, tedy v roce, kdy byl Macron na svůj post zvolen. Macronovo zvolení – jak se v této kapitole ukáže – nebylo jednoznačné. Během těchto voleb Francie zaznamenala velice nízkou účast. Navíc soupeřil s kontroverzní Marine Le Pen. To a mnoho dalších faktorů způsobilo, že byl nakonec zvolen. V další části je představen samotný vznik Gilets jaunes.

Následuje krátké charakterizování sociálních hnutí jako takových. S touto pomocí jsou Gilets jaunes definovány jako sociální hnutí, což ospravedlňuje použití metody Protest Event Analysis tedy metody s jejíž pomocí byla data zakódována a zapsána do codebooku. Codebook byl vytvořen s pomocí novinových článků (zdroji, se kterými PEA pracuje). Hlavními zdroji jsou dva francouzské deníky – Le Monde a Le Figaro. Dále je v této kapitole popsán proces vyhledávání článků s pomocí předem daných kritérií, jejich výběr, selektování a v neposlední řadě zpracování a zařazování do tabulky v programu Microsoft Excel.

Poslední částí je představení výsledků kódování jednotlivých protestů a to převážně s pomocí vytvořených grafů.

2 Situace před prezidentskými volbami 2017

V květnu 2012 byl zvolen novým francouzským prezidentem socialisticky zaměřený François Hollande – muž, který se svými politickými sliby zavazoval k „okamžitým změnám“. Přesto to byl prezident, který postrádal autoritu (Bamant 2017). Mimo jiné také sliboval, že zatočí s francouzskou nezaměstnaností. I přesto, že se za jeho vlády ekonomika pomalu začala vynořovat z let stagnace, nezaměstnanost zůstala stále vyšší, než byl evropský průměr. Tento fakt byl jeden z důvodů, proč se o něm začalo hovořit jako o nejméně populárním prezidentovi Francie (Love 2016).

Hollande byl prezidentem, kterého francouzští občané neměli příležitost poznat, protože on nikdy nepřišel na to, jak s nimi hovořit a poměrně rychle se jim Hollande ztratil z dohledu. Jeho vláda byla také poznamenána teroristickými útoky, které započaly lednem 2015 (teroristický útok na satirický časopis Charlie Hebdo) a následně teroristický útok uskutečněný v listopadu téhož roku. Druhý zmiňovaný akt měl za následky Hollandovu snahu o změnu ústavy, což následně vedlo k rozdělení jeho vlastní socialistické strany Parti Socialiste (Socialistická strana)¹. V prosinci 2016 oznámil, že již neplánuje kandidovat na místo prezidenta² a de facto tak po sobě zanechal zemi plnou skeptických občanů s obavami z dalších teroristických útoků (Bamant 2017).

3 Prezidentské volby 2017

Není divu, že při následujících prezidentských volbách na jaře 2017 celou Francií otřásl hypotetické zemětřesení. Socialistické a pravo-centrické strany vládli nepřetržitě ve Francii od 50. let 20. století. Když se však do druhého kola místo kandidátů za tradiční strany jako Benoît Hamon za Parti Socialiste (Socialistická strana), anebo François Fillon za Les Républicains (Republikáni),

¹ V této práci budou upřednostňovány francouzské originální názvy stran a hnutí a český překlad se objeví jen pro čtenářovu představu a pochopení.

² Stal se tak prvním úřadujícím prezidentem v novodobé francouzské historii, který se rozhodl neusilovat o znovuzvolení (BBC Monitoring 2016).

dostali dva nečekaní kandidáti – proevropský liberál Emmanuel Macron a krajně pravicová Marine Le Pen –, byl tento starý systém rozbit (BBC News 2017a).

Macron oznámil svoji kandidaturu 16. listopadu 2016 a nikdo si nemyslel, že by tento proevropsky smýšlející nováček mohl mít šanci uspět. Neměl podporu žádné z mainstreamových stran, měl jen své hnutí En Marche (Vpřed), které vytvořil o půl roku dříve (duben 2016). V této době fungoval jako ministr financí u prezidenta François Hollanda. Tento svůj post později sám opustil, aby s nejméně oblíbeným prezidentem Francie nebyl více spojován (Steenland 2017: 2).

Do prvního kola prezidentských voleb se přihlásilo celkem 11 kandidátů. Mezi nimi i např. François Fillon, který byl považován za hlavního vyzyvatele Marine Le Pen. Jeho preference však poklesly ve chvíli, kdy vyšlo na světlo, že fiktivně zaměstnával svoji manželku. Ještě před samotným prvním kolem se začalo předpokládat, že právě Macron a Le Pen budou ti dva finalisté, kteří se proti sobě postaví v kole druhém (Voženílková 2017).

Po prvním kole, kdy žádná z mainstreamových stran nedokázala vyhrát, se do druhého kola dostali – Marine Le Pen jako lídryně Front National (Národní sdružení) a Emmanuel Macron s podporou svého hnutí En Marche. Tito dva kandidáti měli zcela odlišné politické záměry, což už bylo viditelné na jejich heslech. Le Pen vystupovala s programem Au nom du peuple (Ve jménu lidu) a s mottem „Remettre la France en ordre“ („Vrátit Francii zpátky do pořádku“), zatímco Macronova hesla „Ensemble, la France“ („Společně, Francie“) a „la France doit être une chance pour tous“ („Francie musí být šancí pro všechny“) odkazovaly na Macronův záměr o sjednocení Francie (Pálíková 2018: 49).

Velkým tématem, ve kterém se oba dva kandidáti naprosto lišili, bylo téma zahraniční politiky. Macronova část v programu vyhrazena pro zahraniční politiku byla zaměřena hlavně na rozvoj EU. Chtěl se zaměřit především na podporu evropské integrace pomocí určitých reforem Eurozóny (Steenland 2017: 4). Mimo jiné také chtěl (za podpory Německa) navrhnout Evropský obranný fond, do

kterého by mohly státy přispívat dobrovolně a vybrané peníze by byly použity na financování společného vojenského vybavení (Pálínková 2018: 55).

Oproti proevropsky smýšlejícímu Macronovi, Le Pen ve svém programu dávala jasně najevo své cíle bojovat za národní suverenitu, tzn. vystoupit z NATO, uspořádat referendum za vystoupení z EU, vrátit Francii její národní měnu a také nechat zapsat do Ústavy, že Francie neuznává žádná společenství (Pálínková 2018: 55–56).

Dalším velkým rozdílem mezi oběma kandidáty byl jejich postoj k migraci, která se Francie (podobně jako jiných evropských států) dotýkala již od roku 2015. Zatímco Le Pen byla ve svém programu dost striktní (chtěla např. zjednodušovat vyhošťování nelegálních uprchlíků a zpřísnit podmínky pro občanství), Macron se ve svém programu této tematiky dotýkal jen okrajově. Považoval však za nutné, aby Francie mohla přijmout uprchlíky, kteří mají právo na ochranu (Pálínková 2018: 57).

7. května 2017 se konalo druhé kolo prezidentských voleb, kde Macron získal 66,06 % hlasů a zvítězil tak nad svou soupeřkou. Nicméně je důležité podotknout, že okolo 25 % registrovaných voličů se vůbec k volebním urnám nedostavilo, což poukazuje na nejnižší účast při volbách za poslední roky (Mánert, Beníšková 2017). Navíc 11,5 % vhozených hlasovacích lístků zůstalo nevyplněných, anebo bylo jinak znehodnocených (BBC News 2017b). Macron po svém zvolení francouzskému lidu sliboval zajistit bezpečnost pro všechny Francouze, přebudovat Evropu, zlepšit hospodářství a také sjednotit zemi (Mánert, Beníšková 2017).

4 Situace po prezidentských volbách 2017

Hnutí En Marche, které Macron založil ještě před svou kandidaturou na post prezidenta, se přejmenovalo na La République en Marche (Vpřed republiko či Republika v pohybu). Tato poměrně nová strana zvítězila v parlamentních volbách v červnu 2017 a získala většinu křesel. Kritici nově zvolené straně vyčítali, že její členové neměli dostatečné zkušenosti v tvorbě legislativního procesu. V této době Macron začal provádět první pracovní reformy, které byly považovány za dost

kontroverzní. Jednou z nich byla např. reorganizace trhu práce – přesunutí moci do rukou zaměstnavatelů a společností, což mělo mít za následek snížení nezaměstnanosti podobně jako v Německu a Velké Británii (Downs 2017).

Možná se mohlo zdát, že na světové scéně se Macron stal silnou postavou, ale doma ve Francii začal čelit těžkému souboji o znovuzískání důvěry. Christophe de Voogd ze Sciences Po University se k tomu vyjádřil tak, že by se nemělo zapomínat, že Macron nebyl zvolen vítězně, a že lidé si jej zvolili jen proto, že nechtěli zvolit krajně pravicovou Marine Le Pen (Schofield 2018).

Macron dále provedl reformu zrušení daně z majetku, nebo reformu pracovního práva, i přesto, že více jak 60 % obyvatelstva byla proti. Největší nespokojenost s Macronem a jeho postojem vládla ve střední třídě, která si myslela, že jeho reformy jim nemůžou pomoci. Navíc začal být popisován slovy jako „prezident bohatých“, „arogantní“ a dokonce i „pohrdavý“ (Tidey 2018).

První reforma, která se výrazně nesetkala se všeobecným nadšením, byla reforma Sociétés Nationale des Chemins de Fer (Národní železniční společnost). Macron plánoval provést tuto reformu jako součást svého předvolebního slibu modernizovat ekonomiku Francie. 150 000 stávajících zaměstnanců se neměly plánované změny dotknout, avšak nově příchozím měly být odepřeny výhody jako předčasný odchod do důchodu, každoroční zvyšování mezd a další zaměstnanecké výhody (Love 2018). S tím souvisí průzkum, který byl proveden v dubnu 2018. V anketě se přibližně 58 % lidí přiznalo, že nejsou spokojeni s Macronovými reformami. Anketa přišla v době tříměsíční stávkou zaměstnanců železnic, a kdy také začali protestovat studenti, kteří nesouhlasili s prezidentovými reformami vysokoškolského vzdělávání (TheLocal 2018).

Další kontroverzní reformou bylo zvýšit daně z pohonných hmot, která byla přednesena jako součást environmentální politiky. Zvýšení ceny fosilních paliv mělo omezit dopravu, což by mělo mít za následek snížení počtu emisí (Borenstein, Charlton 2018). Sám prezident Macron řekl, že zdanění paliv upřednostňuje spíše než zdanění práce (Willsher 2018).

Mezi světovými politiky i ekonomy panoval již delší dobu názor, že zvýšení ceny paliv (benzín, nafty a uhlí) by skutečně mohlo svým způsobem snížit rychlost klimatických změn. Zvýšení cen by totiž mohlo vést k nižší spotřebě paliv a tím pádem i ke snížení emisí, které do jisté míry přispívají ke globálnímu oteplování. Držitel Nobelovy ceny za ekonomii William Nordhaus se však k Macronovu návrhu vyjádřil odměřeně. „Pokud chcete, aby byly daně nepopulárním, prvním krokem je být nepopulárním vůdcem. Krok druhý je použít benzinové daně a nazývat je daněmi uhlíkovými. To je dostatečně těžké i bez špatného návrhu.“³ (Borenstein, Charlton 2018).

5 Vznik Le mouvement de Gilets jaunes

Tato další kontroverzní reforma byla popudem, který dal za vznik Le mouvement des Gilets jaunes, dále jen Gilets jaunes (v češtině Hnutí žlutých vest nebo jenom Žluté vesty). Původní myšlenka tohoto protestního hnutí byla sjednotit francouzský lid a společně vyjádřit prostřednictvím pravidelných demonstrací svůj negativní postoj k reformám francouzského prezidenta. Velkou roli v počátcích hnutí sehrála stále ještě existující facebooková stránka *Blocage 17 November* (v současnosti *Blocage 17 Novembre 2019 – En Direct*)⁴, která byla speciálně vytvořena tak, aby se komunita budoucích Gilets jaunes mohla sjednotit a mobilizovat. Gilets jaunes bylo vytvořeno bez zvoleného vůdce (Matamoros 2019). Myšlenky hnutí se mezi lidmi rychle rozšířily, a to napříč politickými, regionálními, sociálními a generačními rozdíly. Jméno toho hnutí bylo jednoduše odvozeno od reflexních vest, které demonstrující nosili jako jednotný znak, a které jsou povinnou výbavou každého motoristy (APNews 2019).

Nepokoje spojené s Gilets jaunes však neeskalovaly jen kvůli navrhovanému zákonu prezidenta Macrona, ale také v důsledku vysoké nezaměstnanosti, nízkých příjmů a vysokých daní. Kvůli této kombinaci mnoho lidí v té samé době, kdy

³ Překlad autorky.

⁴ V současné době sleduje tuto stránku okolo 30 000 uživatelů (říjen 2021).

prezident Macron oznámil svůj záměr zvýšit daň na pohonné hmoty, zápasilo s finančními problémy (France 24 2018a).

Z počátku chtěli hlavně ukončit zvyšování daní z pohonných hmot. Ale nakonec nezůstali jen u toho. Většina jejich požadavků se zaměřovala na oblast sociální spravedlnosti: nižší daně pro pracující a důchodce, vyšší daně pro bohaté, větší finanční podpora pracující třídy (APNews 2019). Dalšími požadavky byly kromě zvýšení minimální mzdy i rozpuštění Národního shromáždění, což by vedlo k uspořádání nových voleb (Cigainero 2018). Nesouhlas přišel zejména od lidí z venkova⁵. Tito lidé byli nuceni dojíždět denně několik kilometrů do práce a z práce, a tím pádem se právě těchto lidí nejvíce dotklo zvýšení ceny fosilních paliv. Spor se taky mj. vytvořil mezi pracující třídou z venkova a „elitou z města“ (Willsher 2018).

27. listopadu 2018, tedy po prvních dvou protestech hnutí, vyjádřil prezident Macron své pochopení a slíbil, že podnikne jisté kroky, které by mohly nespokojeným občanům pomoci. I nadále však odmítl opustit od plánu zvýšení daně. Nabídl navrhnout mechanismus, který by pomohl lidem přejít na „eco-friendly“ auta (Domonoske 2018).⁶ Jako jedno z možných řešení, které by mohlo nepokoje umírnit, Macronova vláda navrhla, aby peníze, které se vyberou v rámci zvýšení daní, byly přerozděleny a následně využity k sérii daňových úlev pro zejména rodiny s nižšími příjmy (Borenstein, Charlton 2018).

Environmentální politika francouzského prezidenta byla nakonec pozastavena. Francouzský premiér Édouard Philippe se k tomuto tématu vyjádřil tak, že „žádná daň si nezaslouží, aby ohrozila jednotu národa“ (Chappell 2018).

⁵ Podstatnou část protestujících také ale tvořili nezaměstnaní, důchodci, zemědělci a ženy v domácnosti (Domonoske 2018). Členové se také řadili k celému pravo-levému politickému spektru – od extrémně pravicových po extrémně levicové (Matamoros 2019).

⁶ Kromě toho, že Macron čelil opozici ze strany Gilets jaunes, byl stále konfrontován také ze stran environmentálních skupin. Tyto skupiny francouzského prezidenta konfrontovaly, že se dostatečně nesnažil bojovat s klimatickými změnami (Domonoske 2018).

Hlavními důvody, proč od navrhovaného zvýšení daně na ceny pohonných hmot Macron odstoupil, byly obavy, že by se protesty Gilets jaunes mohly ještě více zhoršit. Již v tu chvíli⁷ bylo během demonstrací ztraceno několik životů, dalších několik lidí bylo zraněno a vyčíslení škod dosahovalo milionů eur. Macron i jeho vláda byli však ochotni podniknout další ústupky, a tím se tak snažili vyhnout dalším nepokojům (France 24 2018a).

První protesty byly dost poklidné. Celá situace se zvrhla v rámci v pořadí třetího protestu, který se uskutečnil v sobotu 1. prosince 2018, a to hlavně z důvodu, že se ke Gilets jaunes připojily extrémní (levicové i pravicové) skupiny. Jejich povětšinou zamaskovaní členové způsobili v hlavním města Francie několik škod (Van Sant 2018). Během tohoto protestu byla např. poničena socha Marianny – symbolu Francouzské republiky – a také Hrobka neznámého vojína, která symbolizuje počtu padlým vojákům z první světové války. Na sociální síti Facebook se objevilo video, na němž bylo zachyceno několik zamaskovaných mužů, kteří byli oblečeni do žlutých vest, a kteří mlátí do artefaktů kladivy (France 24 2018b). Poničena byla i jedna z předních turistických atrakcí Francie Vítězný oblouk. Grafity na něm nastříkané vyzývali Macrona k demisi, ale také „ke svrnutí buržoazie“. Očití svědci přirovnávali tyto nepokoje ke studentskému povstání z května 1968 (Lough, De Clerq 2018). Paříž však nebyla jediné francouzské město, kde se protestovalo. K dalším demonstracím docházelo napříč celou Francií – od Charleville-Mézières na severovýchodě až po Nantes na západě a Marseille na jihu (France 24 2018b). Celková suma škod činila okolo 3,4 milionu dolarů a celkem 380 lidí bylo během jedné soboty zadrženo (Cigainero 2018).

Sám Macron, který tou dobou byl na summitu G20 v Argentině, se k této události vyjádřil takto:

„To, co se dnes stalo v Paříži, nemá nic společného s pokojným vyjádřením oprávněného hněvu. Nic neodůvodňuje útok na policii, rabování podniků, pálení veřejných či soukromých budov, ohrožování kolemjdoucích nebo novinářů a ničení

⁷ 5. prosinec 2018.

Vítězného oblouku. Pachatelé toho násilí nechtějí změnu, nechtějí žádné zlepšení, chtějí chaos: zrazují příčiny o nichž tvrdí, že slouží a manipulují. Budou odhaleni a budou se zodpovídat ze svých činů před soudem. Zítra po svém návratu, jsem svolal meziministerské setkání s příslušnými útvary. Protest budu vždy respektovat, vždy budu naslouchat opozici, ale násilí nikdy nepřijmu.“⁸ (Macron 2018)

Francouzský prezident den poté v neděli 2. prosince předsedal naléhavé schůzce v Paříži. Tato schůzce se konala, aby byly prodiskutovány možnosti, jak zamezit dalším nepokojům. Vzhledem k tomu, že Gilets jaunes neměli svého zvoleného vůdce, bylo pro vládu o mnoho těžší s tímto hnutím vyjednávat. Macronova vláda tvrdila, že zvažuje všechny možné způsoby, aby nepokoje mohly ustát (Van Sant 2018).

Další protest, který se konal o týden později v sobotu 8. prosince 2018, se nesl v podobném duchu jako protest předešlý⁹. Pořádková policie byla nucena použít proti demonstrantům slzný plyn a musela zůstat ostražitá po celou noc. I přesto, že většina demonstrantů z řad Gilets jaunes již odešla, v pařížských ulicích zůstávaly skupinky výtržníků. Jedním z míst, kde došlo k potyčce s policií, bylo i náměstí Place de la République (Náměstí republiky). Obchody, které se zde nacházely, byly vypleněny. Zničena byla i okna pojišťoven, bank i pouliční nábytek a auta. Eiffelova věž i Louvre musely být z bezpečnostních důvodů uzavřeny ještě před začátkem sobotního protestu (de La Hamaide, Kar-Gupta 2018).

Demonstrace Gilets jaunes však nebyly záležitostí pouze Francie. Příklady zemí, které toto hnutí do jisté míry ovlivnilo, byly Belgie, Nizozemí, Španělsko, Bulharsko, Itálie nebo Srbsko. Ve všech těchto zemích si lidé – především lidé žijící ve venkovských oblastech a malých městech – navlékli po vzoru francouzských kolegů žluté vesty a vyrazili do ulic. Stejně jako ve Francii ani tato hnutí nebyla (povětšinou) vázána na konkrétní politickou stranu či organizaci (Henley 2018).

⁸ Překlad autorky.

⁹ Demonstrace zasáhla další velká města Francie jako např. Bordeaux, Lyon a Toulouse (de la Hamaide, Kar-Gupta 2018).

V neděli 27. ledna 2019, jen den po dalším protestu ze série „sobotních protestů Gilets jaunes“, byly ulice Paříže opět plné. Lidé, kteří vyšli do pařížských ulic, však na sobě tentokrát neměli typické žluté vesty. Místo nich byly viděny vesty modré a také výrazné červené šátky. Skupina Červené šátky vznikla – podobně jako jejich rival Gilets jaunes – na sociální síti Facebook, a to jen krátce po prvním protestu Gilets jaunes. Zakladatel skupiny John Christophe Werner řekl, že skupinu založil proto, aby lidé mohli vyjádřit svůj negativní postoj k tomu, co Gilets jaunes dělají. Lidé se podle jeho slov „bojí opustit své domy, trávit čas na ulici, anebo dokonce jezdit do zaměstnání“. Druhá skupina Modré vesty byla založena prostřednictvím sociální sítě Twitter v listopadu 2018 Laurentem Segnisem. Okolnosti jejich vzniku byly stejné – autor chtěl vyzvat lid, aby společně protestovali proti blokádám, násilí a omezování svobody ze strany Gilets jaunes (Nordstrom 2019).

V průběhu roku 2019 se počty protestujících postupně snížily. Pokles byl zřejmý již v únoru 2019, kdy se oproti maximu (okolo 300 000 protestujících) z listopadu 2018, počet účastníků protestů snížil na přibližně 51 000 (Bate 2019). Jen o měsíc později počet opět klesl na přibližně 33 400 lidí (Pineau et al. 2019).

15. dubna 2019 zasáhl jednu z nejvýznamnějších historických památek katedrálu Notre Dame požár tak silný, že se jej podařilo uhasit až následující den. I přes velký rozsah požáru se hasičům podařilo zachránit konstrukci a velkou část interiéru (BBC News 2019). Následující sobotu vyšli Gilets jaunes opět do ulic. I přesto, že stále platil zákaz Macronovy vlády zdržovat se blízkosti vyhořelé katedrály, někteří aktivisté tvrdili, že „požár není pádným důvodem, aby byla demonstrace zrušena úplně“ (Chrisafis 2019a). Kromě tradičních anti-vládních nápisů na transparentech, se objevily i jiné – ty, které odkazovaly na událost z pondělí 15. dubna. Někteří aktivisté nedokázali skrýt svou frustraci z postojů „bohatých miliardářů“, kteří se zavázali k věnování peněz na opravu Notre Dame. Slogany vyzývaly, aby raději věnovali miliardu členům Gilets jaunes a nazývaly je („ty bohaté miliardáře“) pokrytci (Chrisafis 2019b).

První výročí protestů žlutých vest se nesl v duchu „navrácení“, neboť se členové Gilets jaunes zavázaly, že se pokusí obnovit pravidelné početné demonstrace. Počty účastníků se za posledních pár měsíců roku 2019 zmenšily. I když stejně jako při mnoha demonstracích i v tento den bylo třeba zásahů policie a slzného plynu. Počet lidí rozhodně nedosáhl stejného počtu jako tomu bylo na začátku (McAuley 2019).

S poklesem podpory hnutí souvisela i rostoucí podpora prezidenta Macrona. Průzkum veřejného mínění¹⁰ ukázal, že Macronova popularita vzrostla zpátky na původních 32 %, tedy hodnotu, kterou odborníci naměřili ještě před prvním protestem Gilets jaunes. Nejvíce Macronova popularita utrpěla v prosinci, kdy pomyslná úroveň klesla na 27 %. Důvodem zvyšující se popularity francouzského prezidenta byla skutečnost, že absolvoval řadu debat po celé zemi. Tyto debaty byly zaměřeny na opětovné spojení s voliči, a to zejména ve venkovských oblastech. Průzkum také poukázal na fakt, že více než polovina dotázaných si přála, aby protesty již nadále nepokračovaly (Thomas, Graff 2019).

6 Sociální hnutí

V poslední kapitole byl představen vznik Gilets jaunes a také zde byl částečně nastíněn průběh jejich vývoje. Ale co vlastně Gilets jaunes jsou? Na tuto otázku bude odpovězeno v následujících několika stránkách¹¹.

Zprostředkování zájmů mezi obyvatelstvem a vládou nezajišťují v liberální demokraciích pouze politické strany či zájmové skupiny, ale také sociální hnutí. K mobilizaci a tedy k jejich tvoření dochází tehdy, když se struktura politických příležitostí otevírá a sociální hnutí tak může získat přístup do politického systému

¹⁰ Anketa byla vedena pod záštitou francouzské hlasovací společnosti Odoxa, která se soustředí na průzkumy veřejného mínění. Tato anketa proběhla prostřednictvím internetu ve dnech 20. a 21. února 2019. Účastnilo se jí tisíc lidí (Thomas, Graff 2019).

¹¹ Velmi důležitým zdrojem se pro tuto část stává publikace Social Movements: An Introduction (2020) od autorů Donatella della Porta a Mario Diani.

(Vráblíková 2007: 224, 227). Zatímco politické strany budují především pevné, hierarchizované organizační struktury a členskou základnu, sociální hnutí jsou spíše stavěna na volných sítích příznivců (Znebežánek 1997: 31).

Definice sociálního hnutí je vcelku problematická, protože každý autor si ji upravuje podle sebe, anebo tento koncept ve svém výzkumu vůbec nespecifikuje. Výsledkem toho všeho je, že termínem „sociální hnutí“ může být označován téměř každý stabilnější komplex jednání menší či větší skupiny lidí (Znebežánek 1997: 26). Podle Nicka Crossleyho jsou „sociální hnutí definována jako kolektivní podniky, což znamená, že zahrnují společnou práci v různých způsobech na společném projektu“ (Crossley 2002: 3) tzn. jsou to útvary, které spouštějí řetězec událostí, které nelze vždycky předvídat, anebo kontrolovat. Někdy také vyvolávají různé nechtěné reakce např. odpor. Tyto procesy jsou velmi důležité, protože toto téma se točí kolem otázek změny a stability. Ve skutečnosti jsou to experimenty s mocí, legitimitou a demokracií (Crossley 2002: 9).

Politický aktivismus se dělí na dvě velké skupiny – na starý politický aktivismus a nový politický aktivismus. Do té první velké skupiny jsou zařazovány odborové a zemědělské zájmové skupiny. Charakteristické pro ně je hierarchická a formalizovaná organizační struktura, mají úzký vztah s elitami a politickými institucemi, mají materialistické požadavky a jejich politická participace je relativně široká (Císař et al. 2011: 140). Druhý typ aktivismu (nový politický aktivismus) na druhou stranu zahrnuje organizace, které se zaměřují spíše na environmentální a lidsko-právní témata jako jsou životní prostředí (kvalita, ochrana) a postavení žen, menšin a jiných znevýhodněných skupin populace. Jejich zájmy tudíž již nejsou spojené s prosazováním ekonomických zájmů (jejich zájmy jsou postmaterialistické). Vytváří se na přelomu 60. a 70. let 20. století (Císař et al. 2011: 141).

Šedesátá léta byla pro vytvoření sociálních hnutí skutečně důležitá, protože v nich došlo k nárůstu nových forem politických účastí. Do té doby se „tradiční sociální hnutí“ zaměřovala spíše na otázky ohledně dělnických hnutí a také

národnostní otázky, ale od 60. let se začaly objevovat „nová sociální hnutí“ – hnutí, která se zaměřovala např. na rozšíření ženských práv anebo hnutí za zlepšení životního prostředí. Tyto změny donutily vědce, aby tak pozměnili znění těchto otázek, neboť to staré již nebylo dostačující. Do té doby evropští vědci spoléhali především, ale ne pouze na rozdělení s pomocí marxismu (della Porta, Diani 2020: 6–7).

Diani vyobrazuje sociální hnutí jako svébytné sociální procesy, které se vyznačují tím, že aktéři jsou zapojení do kolektivních akcí, jsou konfliktně orientovaní na jasně identifikované oponenty, jsou propojení prostřednictvím hustých neformálních sítí a sdílejí odlišnou kolektivní identitu (della Porta, Diani 2020: 21).

6.1 Sociální hnutí vs jiné organizace

Stejně jako jsou sociální hnutí formou kolektivní akce, tak by se dalo tvrdit, že představují druh kolektivního chování, ale liší se od jiných kolektivních chování jako jsou např. davové paniky. Stejně jako se do jisté míry překrývají s kolektivním chování, tak se do jisté míry překrývají se zájmovými skupinami (jsou si podobné z hlediska cílů a některých dalších sociálních aspektů). Na rozdíl od nich však nejsou obecně definované ve vztahu k vládě nebo občanskému řádu (sociální hnutí jsou tradičně postavené mimo občanský řád). Pro přežití zájmových skupin je také nutné získávání příspěvků na kampaně a lobování, kdežto sociální hnutí sledují své cíle prostřednictvím neinstitucionalizovaných prostředků jako jsou bojkoty, pochody atd. Sociální hnutí a zájmové skupiny mohou být však často úzce propojeny v případech, kdy vytvářejí alianci, aby tak prosadili své zájmy (Snow et al. 2004: 7–8).

Zájmové skupiny jsou institucionalizované a formalizované kolektivní aktéři, kteří jsou zahrnuti v procesu tvorby politiky. Jsou politickými zasvěcenci. Řídí se formálními pravidly, nacházejí se blízko mocenských center, většinou využívají formální kanály politické komunikace a zapojují se konvenčními strategiemi jako je třeba lobování. Ačkoli sdílejí cíl vyjadřovat politické požadavky a ovlivňovat

politiku, jsou sociální hnutí mnohem méně institucionalizované, často neformální, a protože jsou vyloučeni z běžné politiky, spoléhají se na kolektivní mobilizaci a protesty místo konvenčních akcí (Císař 2013: 616). Dalším rozdílem mezi sociálními hnutími a dalšími organizacemi (politické strany, sekty, kulty, zájmové skupiny) je ten, že sociální hnutí jsou sítě. Husté neformální sítě, které mohou zahrnovat formální organizace anebo také nemusí (della Porta, Diani 2020: 25).

Díky těmto parametrům se dá poměrně snadno odvodit, že Gilets jaunes jsou sociální hnutí a ne zájmová skupina anebo politická strana. Gilets jaunes nemají hierarchii a tvoří je neformální síť. Na rozdíl od zájmových skupin Gilets jaunes se neřídí formálními pravidly, nezískávají příspěvky z lobování či kampaní, spoléhají na kolektivní mobilizaci, a i přesto jsou schopni se podílet na tvorbě politiky.

Mezi morální zdroje sociálních hnutí patří legitimita, solidární podpora, podpora ze sympatií. Mezi kulturní zdroje a specializované znalosti členů sociálních hnutí patří např. jak uzákonit protestní akce, jak pořádat tiskové konference, jak vytvořit web anebo strategické know-how. Dalšími zdroji jsou materiální zdroje, což zahrnuje fyzický kapitál (Edwards, McCarthy 2004: 125–128).

6.2 Protesty

Protesty jsou bezpochyby dalším charakteristickým rysem hnutí. Aby protesty vznikly, musí aktivisté věřit, že existuje pro ně příležitost, a že mají tu moc přivést změnu. Jsou to sami aktivisté, kdo musí za problém vinit systém (della Porta, Diani 2020: 18). Protest byl definován jako akce, při které se nepřímé zdroje ovlivňování otevírají, a to díky činnostem z řad kolektivních aktérů. Také patří ke zcela běžné formě vyjadřování názorů v zastupitelské demokracii. Taktiky, které se během protestů používají tvoří jakýsi repertoár se specifickými charakteristikami pro daný protest (della Porta, Diani 2020: 191).

Důležitou charakteristikou protestu je použití nepřímých kanálů k ovlivnění rozhodování. Uvádí do pohybu proces nepřímého přesvědčování, který je zprostředkovaný masmédií a mocnými aktéry. Aby byl protest úspěšný, musí získat

různými pozitivními stimuly na svou stranu sympatie těch, kteří mají dostatek prostředků (v tomto případě hlavně tedy financí), aby mohli do těchto protestů investovat. To je důvod, proč jsou masmédia a komunikační kanály všeobecně nesporně důležité pro oblast sociálního hnutí – mají schopnost oslovit veřejnost a také ovlivnit jejich mínění (della Porta, Diani 2020: 166–168).

Mobilizační kapacita závisí na materiálních zdrojích (práce, peníze, služby) a také na nemateriálních zdrojích (morální angažovanost, víra, přátelství, autorita), které má skupina k dispozici. Kromě zdrojů se také mobilizace odvíjí na základně jiných faktorů. Ty faktory jsou např. způsob jakým jsou hnutí schopná organizovat nespokojenost, snižovat náklady na protestní akce, na to, jak dokáží vytvářet solidární sítě a následně je využívat (della Porta, Diani 2020: 15).

Gilets jaunes zpočátku organizovaly své pochody s pomocí sociálních sítí (hlavně tedy s pomocí sociální sítě Facebook). Až poté, co se do akce dokázalo zapojit větší množství lidí, si jich všimla masmédia a s pomocí nich mohla předávat své poselství dál. Jakožto sociální hnutí jsou Gilets jaunes odkázány na pomoc jednotlivých členů a nemůžou se spoléhat na peníze z kampaní či lobování. Jejich protesty jsou to, co je zviditelňuje a díky čemu je na ně brán zřetel – ať už ze strany těch, kteří mohou splnit jejich požadavky, masmédií, kteří je zviditelňují a pomáhají jim zvyšovat popularitu. Poslední bod také souvisí s náborem nových jedinců.

6.3 Kolektivní identity

Důvody, proč se lidé rozhodnou spolupracovat, nemusí být nutně definovány s pomocí odkazu na specifické sociální rysy (jako je třída, pohlaví, etnický původ, sexuální orientace apod.), ani ve vztahu ke konkrétním organizacím (i když se v těchto pojmech často definují). Kolektivní identity mohou také vycházet ze sdílené orientace, hodnot, postojů, světonázorů a životního stylu, jakož i ze společných zkušeností (např. jednotlivci se mohou cítit blízcí lidem s podobnými názory, nebo podobně schvalující přímou akci, aniž by vyjadřoval silný smysl pro třídu, etnickou nebo genderovou blízkost). Odkaz na identitu také usnadňuje kolektivní akci, protože navádí pocit kontinuity a sounáležitosti. Identita je však také otevřená

předefinování tzn. že ji lze snadno upravit v průběhu konfliktu, protože tato pomyslná hranice není pevně stanovená. Prostřednictvím jednání dochází k určitým pocitům sounáležitosti. Jakási produkce identit odpovídá vzniku nové sítě vztahů důvěry mezi aktéry hnutí, fungující v rámci komplexního sociálního prostředí. Jsou základem pro rozvoj neformálních komunikačních sítí, interakce a v případě potřeby i vzájemné podpory. Taková dobře vytvořená komunikační síť může být skvělou náhradou za nedostatek organizačních zdrojů (informace se rychle šíří prostřednictvím mezilidských sítí, které alespoň částečně kompenzují omezený přístup k médiím). Důvěra mezi těmi, kteří se ztotožňují se stejným politickým a kulturním úsilím, umožňuje aktivistům účinněji řešit náklady a rizika spojená s represemi (della Porta, Diani 2020: 92–95).

Identita hnutí je nejprve posílena odkazem na modely chování, které definují různými způsoby ve vztahu aktivistů k jejich protivníkům. Přijímáním určitých stylů chování nebo určitých rituálů aktivisté sociálního hnutí přímo vyjadřují svou odlišnost (ať už od „obyčejných“ lidí, nebo v případě populistických hnutí od elit). Mezi nimi je řada identifikátorů, které umožňují okamžitě rozpoznat příznivce určité skupiny. Konkrétními příklady může být Tute Bianche (doslova „bílé montérky“) militantní italské sociální hnutí, aktivní v letech 1994 až 2001 anebo třeba oholené hlavy pravicových hnutí. Kombinací těchto prvků někdy vznikají identity, které je obtížné silně spojit s jakoukoli konkrétní sociální vlastností nebo historickou zkušeností (della Porta, Diani 2020: 106).

Pokud se podíváme na členy Gilets jaunes, je velmi obtížné najít definici typického člena Gilets jaunes. Mezi jejich členy jsou zastánci všech věkových skupin bez ohledu na rasu či pohlaví. Společným rysem je tedy stejný cíl, kterého chtějí docílit a také osoby, na které jsou jejich protesty namířeny. Jejich charakteristickým rysem jsou žluté motoristické vesty. Tyto vesty nosí během svých protestů všichni aktivisté a od nich je také odvozené jejich jméno, což je nezpochybnitelná podobnost s Tute Bianche, které jsou zmíněné výše.

Vztah mezi jednotlivci a sítěmi, ve které jsou začleněni, je klíčový nejen pro zapojení lidí do kolektivního jednání, ale také pro udržení činnosti v čase a pro konkrétní formu, kterou může mít koordinace akcí mezi mnoha skupinami a organizacemi. Zakotvení v sociálních sítích je důležité také pro nábor lidí a také jako pojistka pro podporu pokračující účasti popřípadě pojistka proti následnému odchodu (della Porta, Diani 2020: 117–118).

Nejvýraznějším rysem je koncepce společenského a politického života založená na opozici mezi „elitami“ a „lidmi“. Podle různých analytiků to ve skutečnosti má různé významy. Pro některé je základ populismus morální, tam kde jsou lidé nositeli morálky, jsou spojeni s čistotou, autentičností a také jsou spojeni s vágním smyslem pro „komunitu“. Lidé jsou považováni za homogenní těleso charakterizované sdílenou historií, hodnotami a identitou, které mu propůjčují morálku a nadřazenost nad každým, kdo nevyhovuje (della Porta, Diani 2020: 81).

7 Co je Protest Event Analysis?

Protest Event Analysis (dále jen PEA) vědci používají proto, aby systematicky posuzovali určité množství variabilních protestů, a to jak v rozlišných geografických oblastech (může se jednat o události pouze na lokální úrovni, ale také o protesty nadnárodní), tak i v libovolném časovém horizontu (stejně jako může být cílem velmi krátké časové období, tak se může jednat o desetiletí). PEA jako forma obsahové analýzy má několik výhod: je to nenápadná technika, dokáže zpracovat nestrukturované záležitosti jako data, je kontextově citlivá a dokáže si poradit s velkými objemy dat (Hutter 2014: 335–337). Mnoho výzkumů založených na PEA předkládá poměrně jednoduché popisné statistiky. To jednoznačně souvisí se skutečností, že vědci, kteří se rozhodnout ve svém výzkumu využít PEA, investují hodně času do samotného sběru dat a shromažďování informací (Hutter 2014: 355).

PEA byla vytvořena tak, aby systematicky mapovala, analyzovala a následně interpretovala výskyt a vlastnosti velkého počtu protestů a to nejčastěji s pomocí novinových článků, policejních zpráv, anebo zpráv z rozhlasu či televizních novin (Koopmans, Rucht 2002: 231, 238). Nejčastější jsou použité právě novinové

články. Důvodů, proč je kódování informací z novinových článků lepší, je hned několik. Díky internetu jsou o dost dostupnější, dále se vyznačují vysokou mírou selektivity, spolehlivostí a kontinuitou v čase (Hutter 2014: 349).

The Prodat project (jméno vytvořeno ze spojení slov „protest“ a „data“) za jehož vytvořením stojí Dieter Rucht, kombinuje různé zdroje stejného druhu, například více než jeden celostátní deník, dále také porovnává národní a regionální / lokální noviny a mimo to porovnává mediální data s extra-mediálními daty, jako jsou policejní záznamy (Koopmans, Rucht 2002: 233–234). Počet a typ zdrojů opět závisí na účelu výzkumu. Přesněji řečeno, výběr zdrojů výrazně závisí na geografické úrovni, časovém období, politickém kontextu a problematice, kterou studie pokrývá. Policejní archivy sice mají oproti novinám určité výhody (např. zpravodajství o menších událostech, obvykle strukturovanější zprávy), jsou však také neobjektivní, méně srovnatelné (dokonce i v rámci jedné země) a často obsahují méně informací o určitých klíčových proměnných zájmu (např. cíle protestujících) (Hutter 2014: 349).

Využití však nacházejí i internetové archivy, což je také cesta, kterou si vybral Ondřej Císař (Císař 2008). Konkrétně se tedy jednalo o Českou tiskovou kancelář. Nespornou výhodou této volby byl fakt, že ve srovnání s tiskovinami nemá ČTK žádnou otevřenou předpojatost ve prospěch nebo naopak v neprospěch nějakého typu událostí nebo aktérů a také, že nefunguje na centrální úrovni, ale má celkem šestnáct regionálních poboček. Z elektronického archivu se poté relevantní zprávy vybírají pomocí klíčových slov (Císař 2008: 20–22).

Data o protestech, která se dají výše zmíněnými způsoby získat, lze zase propojit s jinými druhy dat, aby bylo možné studovat příčiny a důsledky protestů. V souladu s mnohem staršími pracemi v oblastech sociálních hnutí, nepokojů, revolucí apod., poskytuje PEA pevnější empirickou půdu pro pozorování protestních aktivit ve velkých geografických oblastech ve značném časovém rozpětí. Je to metoda, která umožňuje kvantifikaci mnoha vlastností protestu, jako je frekvence, načasování a trvání, umístění (ve smyslu geografické polohy), nároky,

velikost, formy, cíle, stejně jako bezprostřední důsledky a reakce (Koopmans, Rucht 2002: 231).

Pro kódování je nutný připravit si codebook a to v nejlépe s použitím tabulkového softwaru. V takovém programu budou uvedeny pokyny pro vymezení událostí a také pro kódování všech proměnných, které bude výzkum zahrnovat. Tento krok jasně ukazuje, jak flexibilní PEA je, protože se dají shromáždit informace o celé řadě nejrůznějších charakteristik kódovacích jednotek. Například konečný datový soubor Prodat pokrývá více než 170 proměnných a datový soubor Europub přibližně 120 proměnných. V případě Prodat byly datové sady vytvořeny tak, aby dokázaly zodpovědět mnoho různých výzkumných otázek, a proto je seznam proměnných velmi dlouhý. Je důležité zdůraznit, že instrukce pro kódování by měly být formulovány co nejpřesněji. I když kódování provádí jedna osoba, je třeba popsat jasné pokyny a instrukce. Díky tomu se práce stane srozumitelnější a dostupnější i pro laiky. Vzniklé codebooky jsou velmi cennými zdroji pro další výzkumy (Hutter 2014: 353–354).

8 Metodologie

PEA je tedy nástroj, který mění slova na čísla. Dokáže se vypořádat s velkým množstvím dat a je často používána v rámci sociálních hnutí (viz. Hutter 2014, Císař 2008, Koopmans, Rucht 2002). PEA byla pro tento výzkum vybrána právě z toho důvodu, že s její pomocí budou postupně analyzovány jednotlivé protesty Gilets jaunes a tím bude zodpovězena výzkumná otázka: Jaké byly protesty Gilets jaunes ve skutečnosti?

Sběr dat bývá obvykle rozdělen do tří následujících kroků: sjednocení, vzorkování a kódování (Hutter 2014: 341). Výběr typu a počtu zdrojů vždy záleží na účelu výzkumu a do značné míry také na geografické úrovni. V tomto případě byl výběr zdrojů jednodušší, neboť protesty Gilets jaunes, které výzkum sledoval, probíhaly pouze na území Francie (Paříž, Bourdeaux, Toulouse, Marseille a další velká města).

Pro tento výzkum byly vybrány novinové články ze dvou hlavních francouzských deníků. Prvním byl Le Figaro, který se dá označit za pravicový deník a tím druhým středolevicový Le Monde. Kombinace právě těchto dvou deníků byla zároveň snahou předcházet možnému zkreslení a zaujatosti. Také tato kombinace měla za následek aspoň částečné pokrytí pravolevé škály. Oba tyto deníky mají své internetové stránky, kde jsou články přehledně dostupné.

Odborníci si kladou otázku, zda je vůbec přidávání více zdrojů dobrou investicí. Je zřejmé, že čím méně bude zdrojů, nebo čím bude větší mezera mezi jednotlivými událostmi (obdobími), tím větší bude zkreslení výsledků výzkumu (Hutter 2014: 351–352). Vzhledem k tomu, že protesty Gilets jaunes byly pravidelné (konaly se každou sobotu) zkreslení by v tomto výzkumu mělo být jen minimální.

Prvním krokem bylo selektovat žádoucí články od nežádoucích. Na stránkách obou hlavních deníků (Le Monde, Le Figaro) pak následovalo zadat hlavní kritéria – dvě klíčová slova „manifestation“ (protest) a „gilets jaunes“ (žluté vesty) a časové rozmezí (17. 11. 2018 – 14. 3. 2020). Toto časové vymezení se tedy datuje od prvního protestu Gilets jaunes do začátku lockdownu, který byl vyhlášen francouzským prezidentem v důsledku koronavirové pandemie, a tudíž bylo znemožněno francouzským občanům se i nadále veřejně scházet. Toto jednoduché více neurčené vyhledávání přineslo nežádoucí vysoký počet výsledků a tudíž dalším krokem bylo selektovat tento vysoký počet článků. Rozhodnutí bylo, že k dalšímu zpracování budou stačit články ze sobot (tedy ze dnů, kdy se protesty konaly), a také z neděl. Odůvodnění spočívalo v předpokladu, že v neděli již budou jasné počty protestujících atp. Pokud se počty v obou denících lišily, byl vytvořen průměr z obou zveřejněných čísel. Výsledný počet článků byl řádně zakódován, ale po zakódování se ukázalo, že informace, které poskytly nebyly dostatečné. A proto byly stejným způsobem vyhledávány informace z regionálních novin jakými byly např. Lyon Capitale, Le Parisien, Le Progrès, Ouest-France, L'Express atd. Ani přidání dalších zdrojů však nedokázalo zaplnit všechny mezery. Některé kolonky v datasetu zůstaly prázdné.

Pro samotné kódování bylo nutné si připravit codebook, který byl vytvořen v programu Microsoft Excel (Hutter 2014: 353-354). Stejně jako pro výzkum Ondřeje Císař i pro tento výzkum byly vybrány následné proměnné: datum, místo konání protestu, počet účastníků, strategie (formy jakými ty protesty probíhaly), požadavky a cíle / objekty (na koho jsou protestní akce mířeny) (Císař 2008).

Codebooky byly nakonec vytvořené dva. Jeden pracoval s všeobecnými údaji jako celkový počet protestujících na území celé Francie, byly zde vypsána i města, kde se protesty konaly, a to pod jedním datumem. Druhý codebook byl o něco podrobnější. Pokud se dne 17. listopadu 2018 protestovalo na více místech, tak každé to místo bylo v codebooku bráno jako samostatná událost – měla své datum, své počty atd. Důvod byl takový, ve velkých denících (Le Figaro, Le Monde) se povětšinou objevovala pouze čísla všeobecná (počty po celé Francii). Myšlenka ale byla taková, že by se výzkum měl podívat na ty jednotlivé protesty podrobněji. Místa byla vybrána podle nejčastěji objevujících se měst (převážně těch větších francouzských měst), o kterých se psalo v hlavních denících. V praxi to probíhalo tak, že prvním krokem bylo přečtení vybraných článků z Le Monde a Le Figaro. Data, která se tam objevila, byla zakódována a pokračování spočívalo v tom, že byla vybrána města, o kterých se v těch člancích psalo¹². Pokud se Le Monde zmiňoval o protestech v Montpellier, Bordeaux a Nice, zatímco Le Figaro zmiňoval Bordeaux, Paříž a Marseille, všech pět měst bylo přeneseno do druhého codebooku, kde s pomocí regionálních deníků byly dohledány potřebné informace.

V některých člancích nebyly přesně uvedené počty. Místo konkrétních čísel zde byla uváděna slova jako „několik“. V těchto případech bylo použito následující číslování: několik jednotlivců (1–9 účastníků), několik desítek lidí (10–99 účastníků), několik stovek lidí (100–999 účastníků), několik tisíc lidí (1 000–9 999 účastníků), a desítky tisíc lidí (více než 10 000 účastníků) (Císař 2008: 23).

¹² Např. během prvního protestu v listopadu 2018 se protestovalo ve více jak 2 034 místech po celé Francii (Bariéty 2018). Není možné zakódovat všechny místa po celé Francii, a tak bylo vždy vybráno jen 3–6 příkladů.

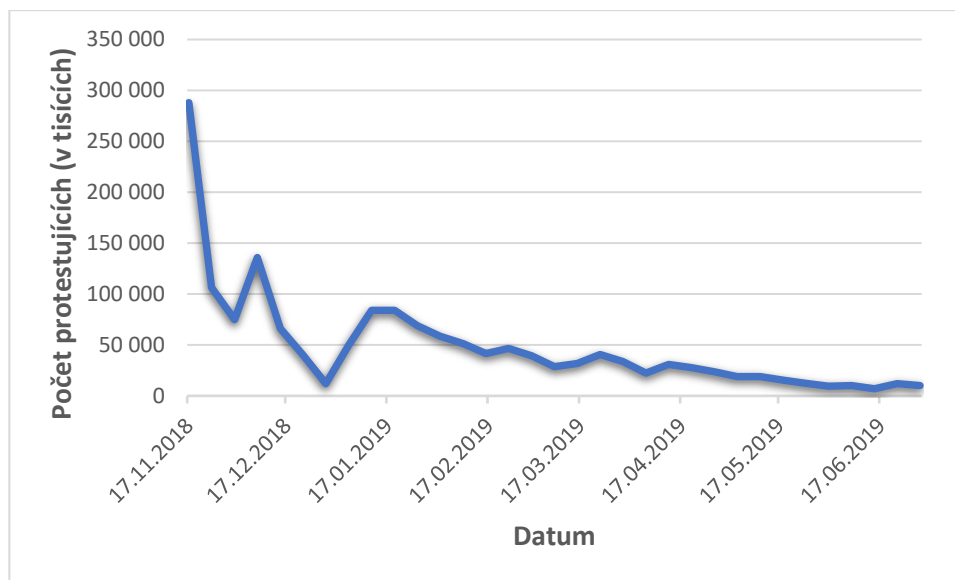
Vzhledem k tomu, že Microsoft Excel nedokáže pracovat s tak nepřesnými údaji, byl v takových případech vytvořen průměr výše zmíněných čísel.

9 Empirická část

Jaké vlastně byly protesty *Gilets jaunes* ve skutečnosti? Na tuto otázku najdeme odpověď v následující kapitole, která byla vytvořena s pomocí dvou datasetů. V následujících několika stránkách bude postupně věnována pozornost jednotlivým výše zmíněným charakteristikám s jejichž pomocí se protesty analyzovaly. S metodologií, která byla již dříve představena, bylo zakódováno celkem 70 sobot. Bohužel, i přes veškerou snahu, nebyla vždy dohledána všechna data. Nejvíce je to viditelné na počtech protestujících, o kterých bude psáno jako první.

9.1 Počty protestujících

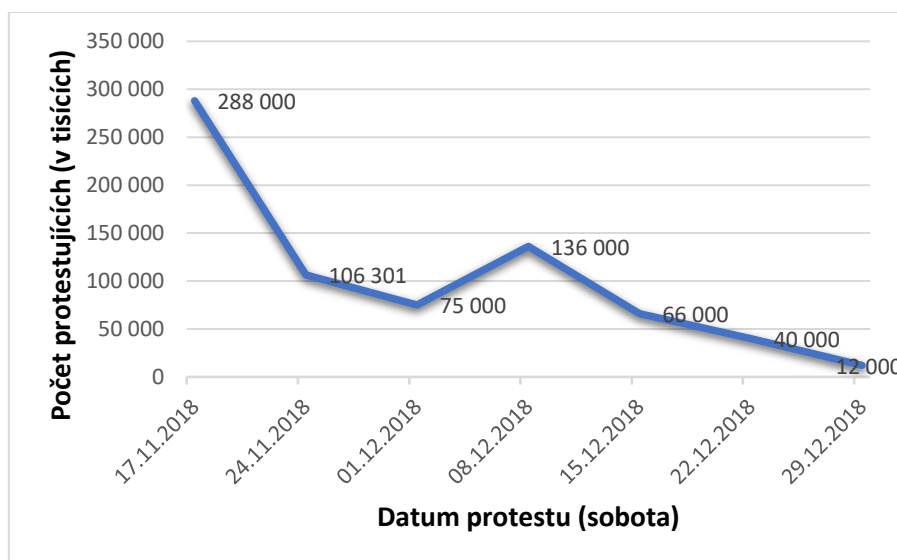
Graf č. 1: Počet protestujících *Gilets jaunes* v časovém rozmezí 17. listopadu 2018–29. června 2019

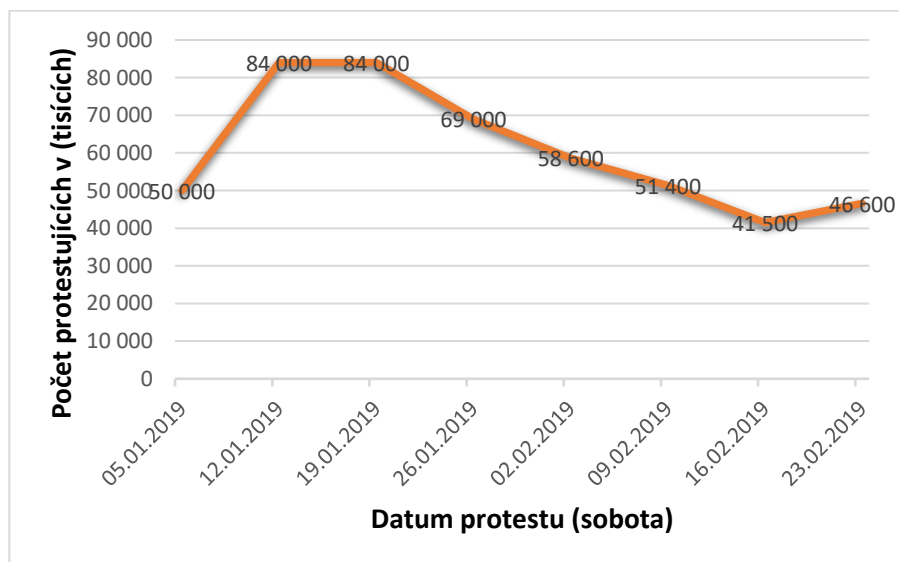
Na Grafu č. 1 je naznačený vývoj počtu protestujících v rámci hnutí *Gilets jaunes*. I přesto, že je to celkem nepřehledný graf s mnoha proměnnými (jednalo se celkem o 34 protestních událostí), je na první pohled patrné, jak počty s každým

dalším protestem klesají. Aby byly klesající počty snáze identifikovatelné, bylo rozhodnuto těch prvních šest měsíců¹³ kvůli snadnější orientaci přerozdělit.

Graf č. 2: Počty protestujících v časovém rozmezí 17. listopadu 2018–29. prosince 2018

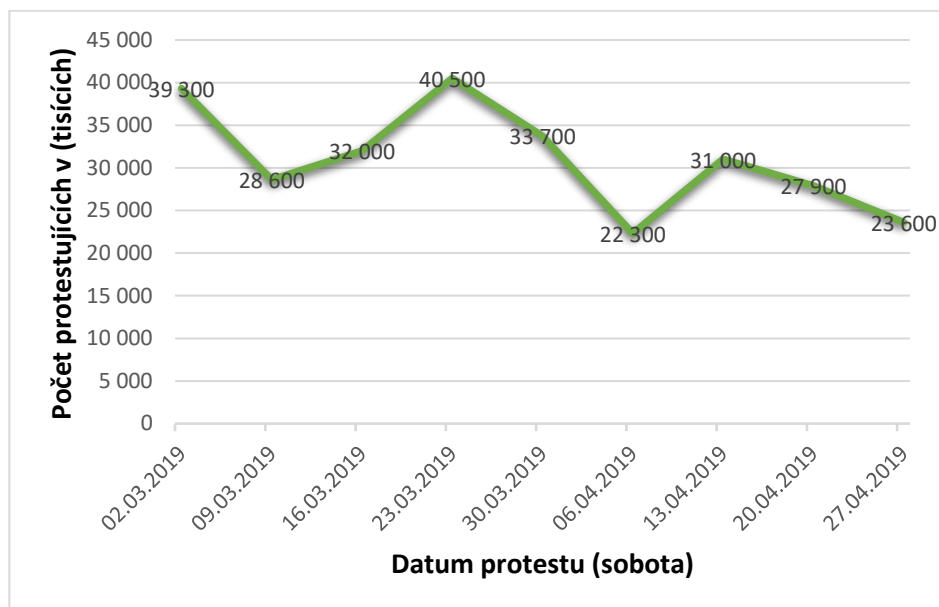

Graf č. 3: Počty protestujících v časovém rozmezí 5. ledna 2019–23. února 2019

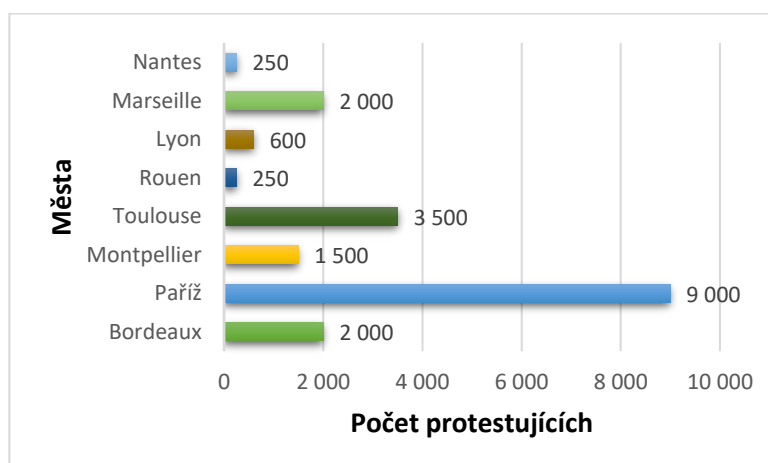
¹³ Pro další měsíce všeobecná data nejsou dostupná. Ani po třech opakování hledání článků se ta všeobecná čísla nedala dohledat (prosinec 2021).

Graf č. 4: Počty protestujících v časovém rozmezí 2. března 2019–27. dubna 2019

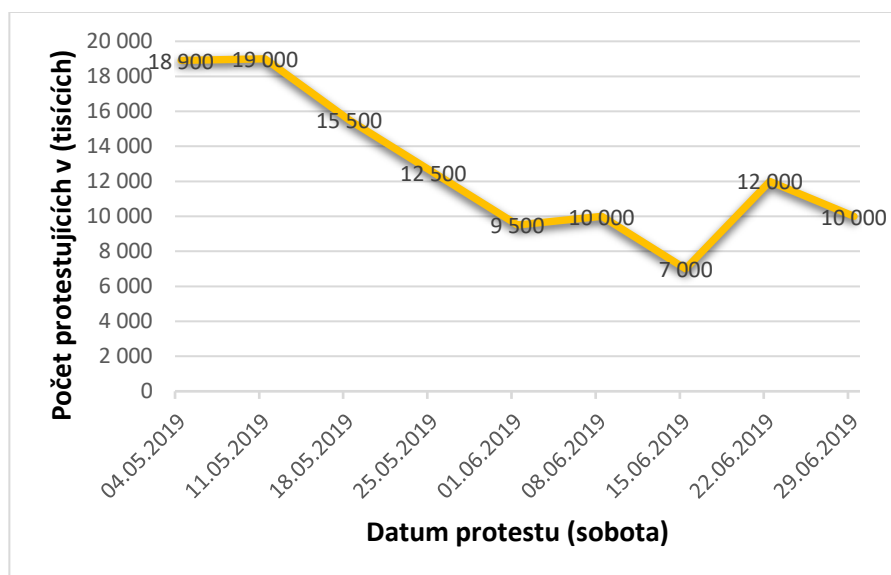
20. dubna 2019 je vidět lehký posun směrem nahoru. Důvodem byl požár katedrály Notre Dame, který se udál jen o pár dní dřív, 15. dubna 2019. Členové Gilets jaunes s sebou během tradičního sobotního protestu nesli transparenty odkazující na pokrytectví „bohatých miliardářů“, kteří přislíbili peníze na opravu Notre Dame. Mnoho demonstrantů také vyjádřilo svou frustraci s tím, že mezinárodní úsilí pomoci katedrále poškozené požárem, zastínilo jejich protesty proti nerovnosti ve Francii (Chrisafis 2019b).

Graf č. 5: Porovnání počtu protestujících 20. dubna 2019

Na Grafu č. 5 je patrné, že lidé omezili protesty ve svých městech a raději se přesunuli do Paříže, tedy do města, kde se požár katedrály Notre Dame odehrál. Mohli tak být přímo v centru dění.

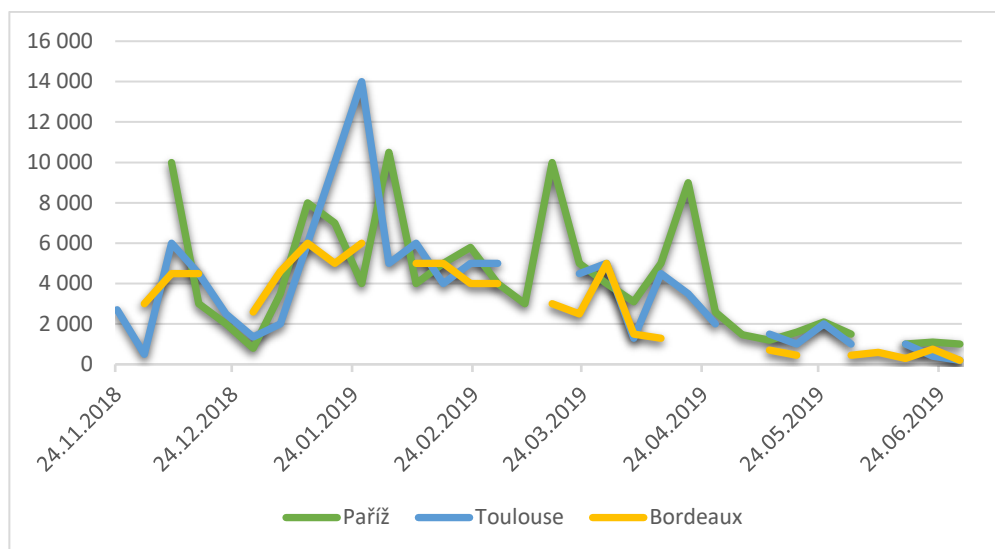
Graf č. 6: Počty protestujících v časovém rozmezí 4. května 2019–29. června 2019

Dalo by se tak pokračovat i nadále, ale s postupem času bylo očividné, jak se počty Gilets jaunes ztenčují. Důvody pro to mohly být různé – od vidiny volných, poklidných prázdnin, přes nepříznivé počasí, až po ztrátu zájmu. Svůj podíl na tom mohlo mít i zakončení Grand Débat (Velké debaty).

Prezident Emmanuel Macron toto cvičení započal v lednu 2019, tedy po dvou měsících protestů Gilets jaunes. Zahrnovalo to cestování po celé republice, setkávání se s lidmi se snahou vyslechnout jejich stížnosti a požadavky. V dubnu Grand Débat skončila a Macron představil nové návrhy, které mj. zahrnovaly snížení daní z příjmů převážně zaměřené na středně vydělávající osoby, odměny na konci roku pro pracovníky s nízkým platem, zvýšení důchodů, více přímé demokracie, zrušení École Nationale d'Administration (ENA), který byla široce vnímáno jako „líheň elity“ atd. Svou rezignaci však nenavrhl (TheLocal 2021).

Graf č. 7: Porovnání tří největších ohnisek protestů Gilets jaunes v rozmezí 24. listopadu 2018–29. června 2019

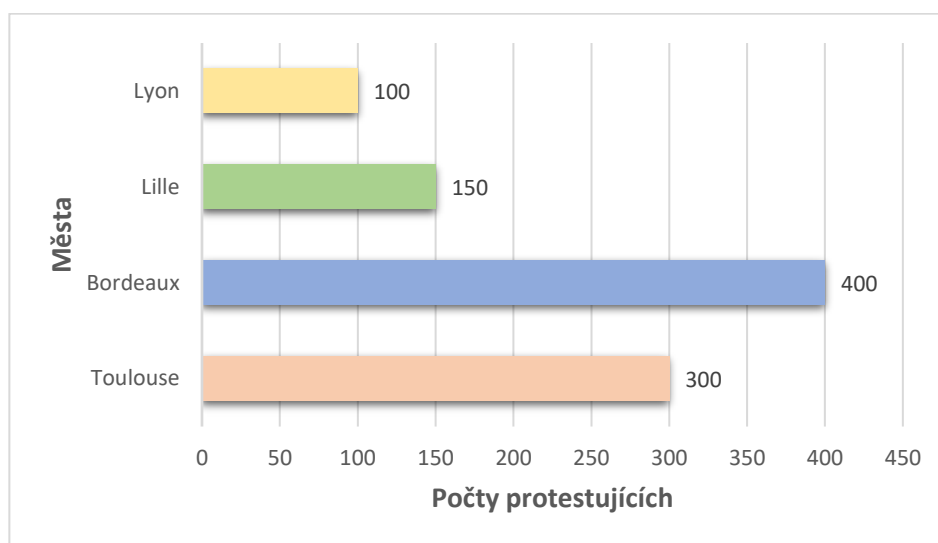

Na Grafu č. 7 je porovnání měst, ve kterých se podle datasetu konalo nejvíce protestů a zároveň protestů s největšími počty za celé zkoumané období. Mezery mezi jednotlivými spojniciemi jsou prázdná políčka, tedy místa, kde údaje chybí.

Během léta i novinové zdroje začínají být značně skoupé. Přestávají se o Gilets jaunes vyjadřovat, nepiší se tak dlouhé články. Většina z nich jen informovala, že „v sobotu byl další protest, účast byla opět nižší“. Rozhodně nezacházejí do takové hloubky jako při dřívějších protestech. Hledání relevantních informací se tudíž stalo obtížnějším a již nebylo možné dohledat všechna potřebná data.

Dne 15. října 2019 (úterý) pochodovalo v pařížských ulicích více jak 7 000 francouzských hasičů, a to z důvodu vyjádřit svou nespokojenost s nedostatkem pracovních sil a uznání (Bénézit 2019). Členové Gilets jaunes na podporu hasičů vyšli do ulic následující sobotu v pořadí 49. dni pravidelné mobilizace. Tyto sobotní protesty v městech jako Toulouse, Bordeaux, Lille a Lyon byly uspořádány především proto, aby Gilets jaunes vyjádřili solidaritu, a to i přesto, že počty nebyly nijak převratné (Europe1 2019). Porovnání počtů je vyobrazeno v Grafu č. 8.

Graf č. 8: Počty protestujících Gilets jaunes dne 19. října 2019

Nebylo to však poprvé, kdy Gilets jaunes vyjádřili solidaritu s ostatními hnutími. Např. 5. února 2019 se členové Gilets jaunes účastnili demonstrace v rámci odborového hnutí General Confederation of Labour (dále jen CGT). Podle zdrojů se ve francouzské metropoli objevilo asi 30 000 lidí včetně mnoha demonstrantů Gilets jaunes (přesný počet není známý) (France 24 2019a). V rámci vyjádření solidarity poté členové CGT podpořili protest Gilets jaunes 27. dubna 2019, kdy se k jejich protestu v Paříži přidalo 3 500 lidí (Le Monde 2019).

Druhá polovina podzimu se nesla ve slavnostním duchu výročí prvního roku existence, což bylo doprovázeno sentimentálními vzpomínkami a pokusy o znovusjednocení. Přesto se počty protestujících dne 16. listopadu dostali na pouhých 28 000, což je o dost méně než bylo o rok dříve. Během prosince se situace nijak nezměnila.

Důvodem mohla být mj. i nová stávka a to stávka proti důchodovým reformám prosazovaná prezidentem Emmanuelem Macronem, která započala 5. prosince. Zaměstnanci protestovali proti zahrnutí takzvaného „pivot-age“ (pivovního věku) 64 let, do kterého by lidé museli pracovat, aby získali plný důchod tj. o dva roky déle než po oficiálním důchodovém věku (France 24 2019b)

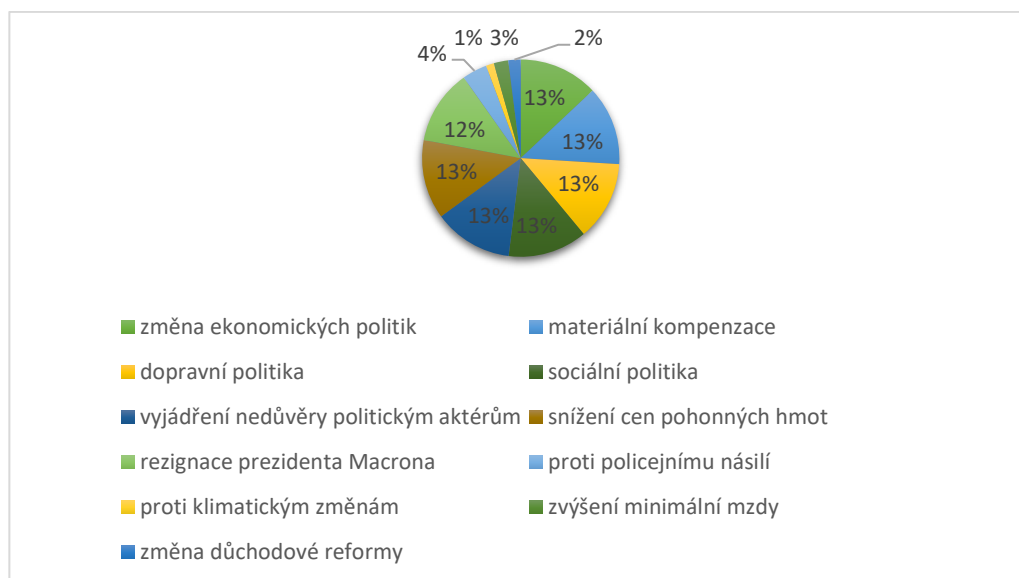
Od ledna 2020 však začínají čísla výrazně klesat i v důsledku nástupu koronavirové pandemie, která se datuje od počátku prosince 2019. V lidech roste strach a někteří se odmítají scházet v neznámém prostředí, protože nechtějí riskovat šíření nové nemoci. Jak pandemie postupuje, Macronova vláda začíná vydávat zákazy. Zákaz shromažďování více jak tisíc lidí na jednom místě, zákaz shromažďování více jak sto lidí na jednom místě, atp. Celá situace vyvrcholila v březnu 2020, kdy byl vyhlášen tvrdý lockdown, a tím tedy pravidelné protesty Gilets jaunes končí.

9.2 Požadavky

Jak již bylo mnohokrát řečeno, všechno to začalo novou reformou, kterou chtěl vydat prezident Emmanuel Macron. Jeho reforma ohledně zvýšení cen pohonných hmot vyvolala celou řadu protestů, které se pod záštitou Gilets jaunes uskutečnily.

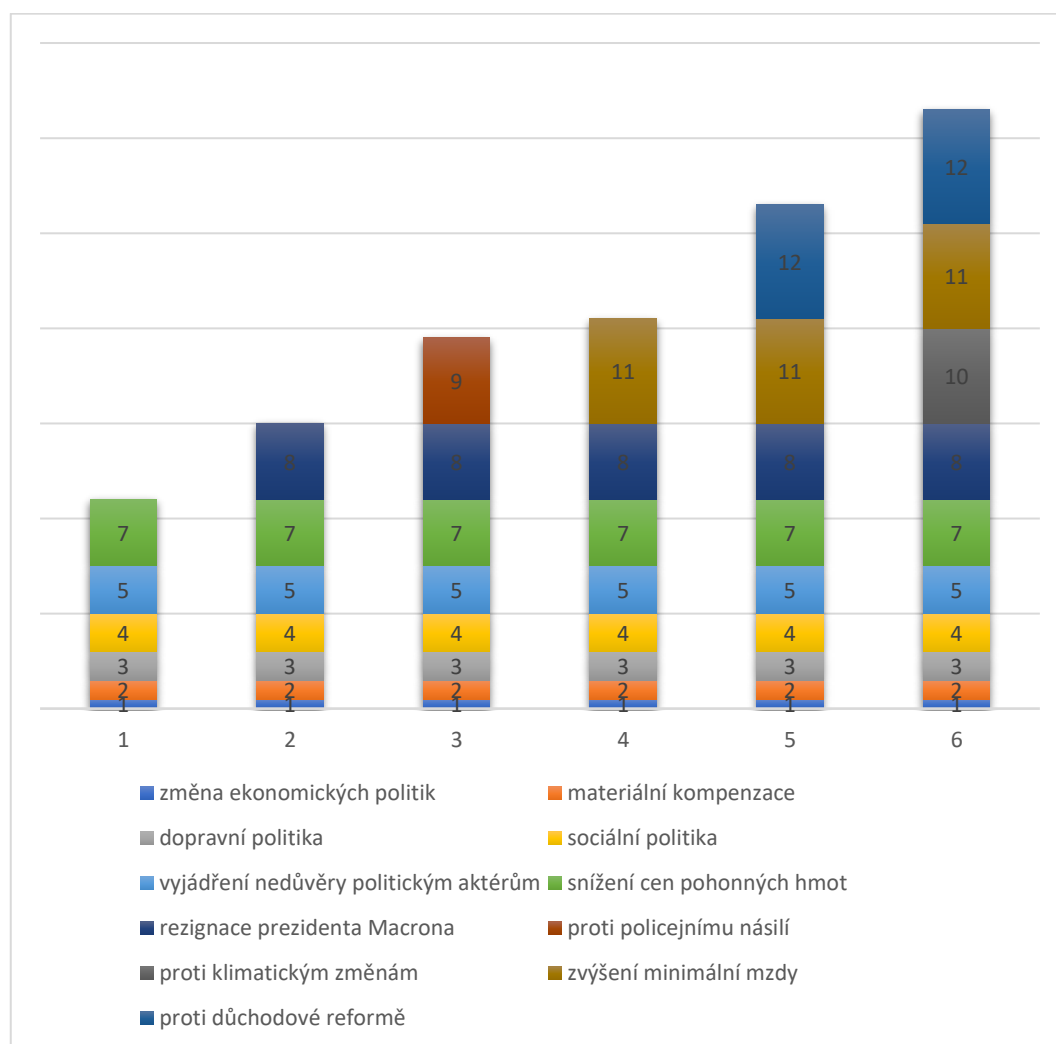
Ekiert a Kubik v jejich práci o polských protestech v letech 1989–1993 došli k závěru, že „požadavky protestujících měly převážně povahu ekonomickou. Poláci protestovali převážně proto, aby zlepšili svou životní úroveň“ (Ekiert, Kubik 2001: 130). Podobně na tom byly i Gilets jaunes – aspoň na začátku svého působení. Postupně se začaly přidávat i jiné post materialistické požadavky jako třeba spoluúčast (spolu s ekoaktivisty) na protestech za životní prostředí (Sugy 2020).

Graf č. 9: Procentuální vyjádření požadavků Gilets jaunes v rozmezí 17. listopadu 2018–14. března 2020

Lidé byli pobouřeni i z dalších Macronových kroků. Macron slíbil, že učiní Francii přístupnou ke globálnímu kapitálu a vymění ochranu pracovníků za ekonomické oživení, ale také zaměstnavatelům usnadnil propouštění zaměstnanců za předpokladu, že to zvýší jejich náklonnost k najímání, nebo snížil daně nejbohatším francouzským domácnostem. Průměrné příjmy jednoho procenta nejbohatších francouzských domácností se mezi lety 1983 a 2015 zdvojnásobily, zatímco u spodních 99 procent vzrostly příjmy pouze o jednu čtvrtinu, uvedl francouzský ekonom Thomas Piketty (Goodman 2019).

Graf č. 10: Požadavky Gilets jaunes v průběhu času

Pro lepší orientaci bylo zkoumané období na Grafu č. 10 rozdělené do šesti skupin následujících období:

- 1) 17. listopad 2018–7. prosinec 2018
- 2) 8. prosinec 2018–10. květen 2019
- 3) 11. květen 2019–22. listopad 2019
- 4) 23. listopad 2019–6. prosinec 2019
- 5) 7. prosinec 2019–24. ledna 2020
- 6) 25. ledna 2020–14. března 2020

Rozdělení je vytvořené pokaždé, když Gilets jaunes přidali další požadavek.

Jak je tedy na Grafu č. 10 vidět, postupem času se požadavky se moc neměnily, jako spíš jich začalo přibývat. Emmanuel Macron sice ve svém televizním projevu v březnu 2019 oznámil celou řadu opatření (osvobození od daní za přesčasy, navýšení sociálního příspěvku pro některé důchodce, motivaci zaměstnavatelů k vyplácení bonusů, zrychlené zvýšení minimální mzdy prostřednictvím bonusů) (Berrod 2019), ale Gilets jaunes – nebo aspoň ti, co zůstali, vzhledem ke stále snižujícím se počtům – nemínily od svých požadavků ustoupit tak snadno.

Přibližně od května 2019 se začíná řešit nový požadavek. Gilets jaunes si začínají stěžovat na nepřiměřené policejní zacházení, která se zhoršovalo s každým dalším protestem.

Již v lednu 2019 byla podána stížnost od 47letého člena Gilets jaunes, který si stěžoval na bití obuškem, a to již sedmý den mobilizace Gilets jaunes. Tato stížnost byla však zamítnuta státním zástupcem (Le Parisien 2020). Další – o něco známější případ – jedince, který přišel o oko v důsledku hození granátu policistou. Případ se řešil jako „úmyslné násilí vedoucí k zmrzačení nebo trvalé invaliditě“ (Le Monde 2021).

Přesto se zdá, že počty zraněných demonstrantů a policistů zůstávají víceméně na stejné úrovni. Policie uvádí, že během měsíců protestů Gilets jaunes bylo zraněno 1 200 policistů, ale násilí nebylo zdaleka jednostranné, zraněno bylo také nejméně 1 900 demonstrantů¹⁴. Francouzská policie se setkala s ostrou kritikou, zejména za použití vysoce kontroverzních „zábleskových granátů“, které způsobily vážné zranění desítkám demonstrantů – včetně pěti lidí, kteří přišli o ruku (někteří poté, co sebrali granáty, aby je hodili zpět na policii) a další, kteří oslepli nebo přišli o oko po zásahu gumovými projektily. Během protestů zemřela také jedna žena, starší dáma v Marseille, která byla zasažena zbloudilým granátem se slzným plynem, když zavírala okenice ve svém bytě (TheLocal 2021).

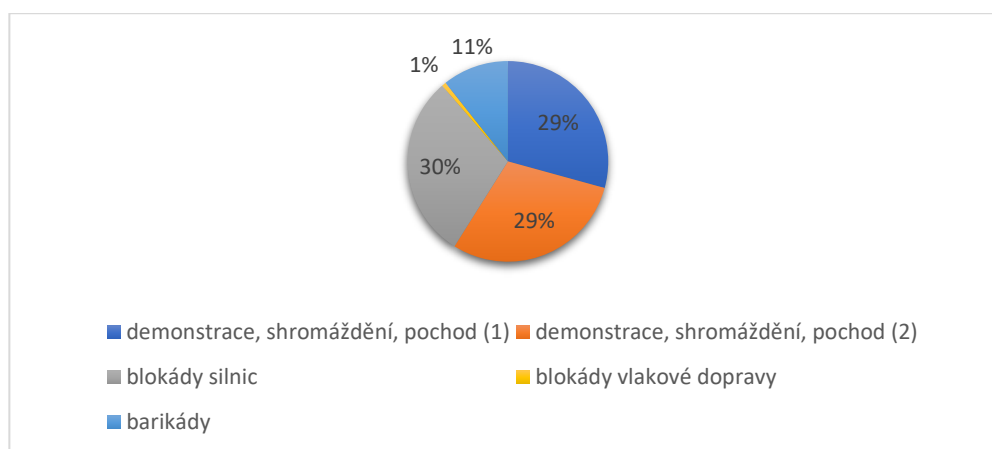
¹⁴ Tato čísla jsou uvedena ve článku z listopadu 2021.

V důsledku toho, příslušné orgány vzaly k výsledku 12 107 osob, což podle vládních statistik zveřejněných v dubnu mělo za následek 10 718 osob, které byly vzaty do vazby. Soudy vynesly více než 2000 rozsudků (40 % odsouzených skončilo ve vězení), zatímco stejné množství případů se zamítlo, uvedla ministryně spravedlnosti Nicole Belloubet. Členové policie byli několikrát obviněni z použití nepřiměřené síly. Kritizováni jsou také za používání svých obranných kulometů k potlačení nepokojů. Úřad generálního inspektora národní policie (IGPN) – který vyšetřuje obvinění proti policejnímu personálu – zahájil 256 (březen 2019) vyšetřování údajného policejního násilí (Mazoue 2019).

9.3 Strategie

Když už je teď jasné, co vlastně členové Gilets jaunes chtěli, v následujících grafu je ukázáno jakými způsoby toho chtěli dosáhnout.

Graf č. 11: Strategie použité Gilets jaunes

Strategie využívané Gilets jaunes se během svého působení nijak radikálně neměnily. V člancích se postupem času přestali novináři o jednotlivých strategiích vyjadřovat. Dá se tedy předpokládat, že byly pořád stejné a neměnné. Jak je očividné z Grafu 10, dominantní strategií byly dva druhy demonstrací. Demonstrace, shromáždění, pochod (2) označuje nenásilné akce Gilets jaunes. Naopak demonstrace, shromáždění, pochod (1) značí tu násilnou část, tzn. situace, kdy došlo na střety mezi protestujícími mezi sebou a/nebo mezi protestujícími a policií. Na tomto grafu je vidět, jak i přesto, že média informují hlavně o těch

násilných protestech, je i celkem dost těch, které proběhly v poklidu. Většinou to byly ty v menších městech, protože se tam vyskytlo méně lidí a také v období letních měsíců, kdy byla účast o dost menší než během zbytku roku.

Blokády silnic (mimo to, že probíhaly na téměř celém území Francie) také zasáhly i dálniční přechody mezi Francií a Španělskem a Francií a Německem. V takových případech členové Gilets jaunes záměrně blokovali kamióny např. se španělským vínem, zatímco osobní auta nechávali projíždět. Taková blokáda trvala tak dlouho, dokud nedorazila policie a protestující nerozehnal, či je dokonce nezatkla (L'Express 2018).

Další strategií bylo například blokáda vlakové dopravy. Ty nebyly tak časté. Např. v Toulouse Gilets jaunes nevstoupili do prostředí vlakového nádraží od začátku prosince 2018. Dalším pokusem byl právě protest z 14. září 2019, při kterém nabralo osm vlaků zpoždění, i přesto, že demonstranti strávili na kolejích pouhých pár minut, než zasáhla policie (Laurens 2019). Posledním zmíněnou blokádou nádraží v Toulouse byla ta, která se stala 4. ledna 2020. Během této blokády se sešlo několik desítek lidí, a i přesto, že demonstrace proběhla v klidu, narušila vlakový provoz (Ferry 2020). Oproti tomu dne 18. ledna 2020 se několik tisíc lidí přesunulo na pařížské nádraží gare de Lyon. Již během přesunu byl akt sledován a doprovázen za přítomnosti ozbrojených příslušníků policie. Demonstranti nakonec museli být rozehnáni s pomocí vodních děl a slzného plynu (Francetinfo 2020).

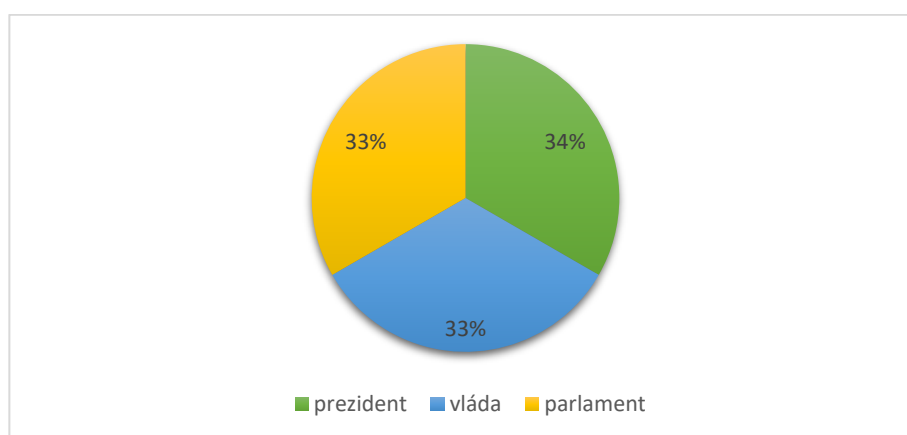
Další strategií bylo např. blokování přístavů. Vzhledem k tomu, že tato strategie nebyla vykonávána vždy v sobotu jako všechny ostatní protesty, které jsou zde zmiňovány, nebyli zakomponováni do datasetu. Dalším důvodem byl fakt, že to byla dost výjimečná strategie, která nebyla využíván tak často. Přesto se zdálo být správné zde tuto jedinečnou strategii zmínit. Tři příklady za všechny byly: blokáda nákladního přístavu Port de Lyon Edouard Herriot z úterý 27. listopadu 2018 (Frisullo 2018), blokáda ropného přístavu Fos-sur-Mer z pondělí 3. prosince

2018 (Ceilles 2018) a jediná, která patřila mezi sobotní protesty blokáda přístavu Saint-Malo dne 22. června 2019 (Bossonney 2019).

9.4 Cíle / objekty

Cíle a objekty jsou zde definovány podle Ekierta a Kubika, tzn. jako „osoba, instituce nebo organizace, od které si protestující chtějí vymocit odpověď nebo reakci na jejich požadavky a stížnosti“ (Ekiert, Kubik 2001: 134).

Graf č. 12: Cíle / objekty Gilets jaunes

Jak je vidět na grafu výše, cíle pro Gilets jaunes byly stejné a to po celou dobu protestů. Gilets jaunes byly vytvořené proto, aby společně kritizovaly reformy prezidenta Emmanuela Macrona. Je patrné z požadavků popsanych výše, že jejich protesty jsou stále zaměřeny převážně na jeho osobu. S postupem času je však poznat, že toto sociální hnutí bylo celkově nespokojené s politickým nastavením Francie jako takovým. A proto jsou tu zahrnuty i orgány jako parlament a vláda. Vláda v čele s bývalým premiérem Édouardem Philippem, který se k akcím pod záštitou Gilets jaunes vyjadřoval a podnikal podobně snaživé kroky o usmíření jako prezident (viz France 24 2018c, France 24 2018d).

10 Závěr

Hlavním cílem této práce bylo z pomoci metody Protest Event Analysis systematicky zanalyzovat protesty v rámci francouzského sociálního hnutí Le mouvement des Gilets jaunes a tím tak ukázat, jaké ty protesty byly ve skutečnosti. Ukázat, co lidé, kteří si česky říkali „žluté vesty“ chtěli, kvůli čemu protestovali a také jak byli moc úspěšní. Také bylo za cílem ukázat, jak se protesty měnily.

Po pečlivé analýze jednotlivých protestů bylo zjištěno, že protesty byly v celku konstantní, a probíhaly bez větších anomálií. Start tohoto hnutí byl prudký a plný očekávání z nadcházejících změn. Po čase však hnutí začalo ztrácet na síle a podpoře. Média se o ně přestala zajímat a začalo se spekulovat o tom, jestli může hnutí, které se vytvořilo na sociální síti jen měsíc před první veřejnou demonstrací, přežít tak dlouho. I když měli členové Gilets jaunes chvílemi problémy udržet své hnutí při životě, snažili se všemožně vytrvat. Dokonce i v současné době (po pauze kvůli pandemii koronaviru) je toto hnutí stále aktivní, má svou aktivní komunitu, která se nadále každou sobotu schází v různých francouzských městech, aby různými způsoby vyjadřovala svoje názory a požadavky.

Tato práce má své mezery vzhledem k chybějícím datům, a proto je zde prostor pro navázání a také vytvoření nového výzkumu díky datasetu, který byl při tvorbě práce vytvořen.

Zdroje

APNews. 2019. „France’s yellow vests: Who they are, what they want, and why.“

APNews. Dostupné na: <https://apnews.com/article/84b32c4da6a14d2e9c56e3d90a0ec1ed> (18. 11. 2020).

Bamat, Joseph. 2017. „François Hollande: The French president who was anything but 'normal'.“ France24. Dostupné na: <https://www.france24.com/en/20170405-france-president-francois-hollande-five-years-not-normal-look-back> (20. listopadu 2021).

Bariéty Aude. 2018. „Gilets jaunes: le point sur la deuxième journée de mobilisation.“ Le Figaro. Dostupné na: <https://www.lefigaro.fr/actualite-france/2018/11/18/01016-20181118ARTFIG00095-gilets-jaunes-le-point-sur-la-deuxieme-journee-de-mobilisation.php> (10. 6. 2021).

Bate, Felix et al. 2019. „French police fire tear gas as latest 'yellow vest' protests turn violent.“ Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-france-protests/french-police-fire-tear-gas-as-latest-yellow-vest-protests-turn-violent-idUSKCN1Q50GD> (4. 2. 20120).

BBC Monitoring. 2016. „France presidency: Francois Hollande decides not to run again.“ BBC News. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-38173350> (20. listopadu 2021).

BBC News. 2017a. „French election 2017: Why is it important?“ BBC News. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-39130072> (8. 12. 2020).

BBC News. 2017b. „Emmanuel Macron defeats Le Pen to become French president.“ BBC News. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-39839349> (11. 12. 2020).

BBC News. 2019. „Notre-Dame fire: Rain threatens France's damaged cathedral.“ BBC News. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-48022661> (13. 1. 2021).

Borenstein, Seth a Charlton, Angela. 2018. „Paris riots over fuel taxes dim hopes for climate fight.“ APNews. Dostupné na: <https://apnews.com/8b9d12d3605b4f6fa989c5377393d547> (25. 11. 2019).

Cigainero, Jake. 2018. „Who Are France’s Yellow Vest Protesters, And What Do They Want?“ NPR. Dostupné na: <https://www.npr.org/2018/12/03/672862353/who-are-frances-yellow-vest-protesters-and-what-do-they-want> (1. 12. 2019).

Císař, Ondřej, Navrátil, Jiří a Vráblíková Kateřina. 2011. „Stará, noví, radikální: politický aktivismus v České republice očima teorie sociálních hnutí.“ *Sociologický časopis* 47, č. 1, 137–167.

Císař, Ondřej. 2008. *Politický aktivismus v České republice: sociální hnutí a občanská společnost v období transformace a evropeizace*. Brno: CDK.

Císař, Ondřej. 2013. „Interest Groups and Social Movements.“ *Encyclopedia of Social and Political Movements*, vol. 2, eds. D. Snow, D. della Porta, B. Klandermans, and D. McAdam. London: Blackwell, 616-620. Dostupné na: https://www.academia.edu/9s71072/Interest_Groups_and_Social_Movements (8. října 2021).

Crossley, Nick. 2002. *Making Sense Of Social Movements*. Buckingham, Philadelphia: Open University Press.

de La Hamaide, Sybille a Kar-Gupta, Sudip. 2018. „France's 'yellow vests' clash with police in Paris.“ Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-france-protests-idUSKBN1O700H> (1. 12. 2019).

Della Porta, Donatella a Diani, Mario. 2020. Social Movements: An Introduction. 3. vyd. Oxford: Blackwell Publishing.

Della Porta, Donnatella a Diani, Mario. 2006. Social Movements: An Introduction. 2. vyd. Oxford, Malden, Carlton: Blackwell Publishing.

Domonoske, Camila. 2018. „French President Holds Firm On Clean-Energy Goals, Despite Protests.“ NPR. Dostupné na: <https://www.npr.org/2018/11/27/671238326/french-president-holds-firm-on-clean-energy-goals-despite-protests?t=1575899364111> (3. 12. 2019).

Downs, Christopher. 2017. „Emmanuel Macron: Domestic Policy with the Empahsis on Labor Reform.“ Institute For Politics and Society. Dostupné na: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2017/11/Emmanuel-Macron-IPPS.pdf> (9. 12. 2020).

Edwards, Bob, McCarthy, John. 2004. „Resources and Social Movement Mobilization.“ In The Blackwell Companion to Social Movements, eds. David Snow, Sarah Soule a Hanspeter Kriesi. Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 125–128.

Ferry, Emeline. 2020. „Toulouse: des "gilets jaunes" envahissent la gare Matabiau et perturbent la circulation des trains.“ Francebleu. Dostupné na: <https://www.francebleu.fr/infos/faits-divers-justice/toulouse-des-gilets-jaunes-envahissent-la-gare-matabiau-et-perturbent-la-circulation-des-trains-1578154752> (5. 12. 2021).

France 24. 2018a. „Macron abandons fuel-tax hike amid fears of New „Yellow Vest“ protests.“ France 24. Dostupné na: <https://www.france24.com/en/20181205-france-macron-abandons-fuel-tax-hike-fears-violence-new-yellow-vest-protests> (25. 11. 2019).

France 24. 2018b. „Shock at attack on Paris‘ Arc de Triomphe during „Yellow Vest“ protest.“ France 24. Dostupné na:

<https://www.france24.com/en/20181202-arc-de-triomphe-vandalised-paris-yellow-vest-protests-france-macron> (25. 11. 2019).

France 24. 2018c. „Gilets jaunes: Édouard Philippe défend son plan de crise devant les députés.“ France 24. Dostupné na: <https://www.france24.com/fr/20181205-gilets-jaunes-philippe-plan-crise-assemblee-nationale-taxe-carburant> (5. 12. 2021).

France 24. 2018d. „Gilets jaunes: Édouard Philippe veut une loi pour sanctionner les casseurs.“ France 24. Dostupné na: <https://www.france24.com/fr/20190107-gilets-jaunes-edouard-philippe-favorable-annonce-loi-sanctionner-casseurs> (5. 12. 2021).

France 24. 2019a. „France's Yellow Vest protesters join union march for the first time.“ France 24. Dostupné na: <https://www.france24.com/en/20190205-france-yellow-vest-protesters-join-union-march-cgt-paris-demonstration> (5. 12. 2021).

France 24. 2019b. „French public on our side, says defiant union boss four weeks into strike.“ France 24. Dostupné na: <https://www.france24.com/en/20191228-french-public-on-our-side-says-defiant-union-boss-four-weeks-into-strike> (5. 12. 2021).

Francetinfo. 2020. „Gilets jaunes à Paris : des tensions à la gare de Lyon.“ Francetinfo. Dostupné na: https://www.francetvinfo.fr/economie/transports/gilets-jaunes/gilets-jaunes-a-paris-des-tensions-a-la-gare-de-lyon_3790653.html (5. 12. 2021).

Frisullo, Elisa. 2018. „«Gilets jaunes» à Lyon: Des manifestants qui bloquaient le port Edouard-Herriot délogés par les CRS.“ 20 minutes. Dostupné na: <https://www.20minutes.fr/societe/2381519-20181127-blocage-gilets-jaunes-manifestants-deloges-port-edouard-herriot-crs> (5. 12. 2021).

Goodman, Peter. 2019. „Inequality Fuels Rage of ‘Yellow Vests’ in Equality-Obsessed France.“ Dostupné na:

<https://www.nytimes.com/2019/04/15/business/yellow-vests-movement-inequality.html> (15. 12. 2021).

Henley, Jon. 2018. „How hi-vis yellow vest became symbol of protest beyond France.“ *The Guardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/21/how-hi-vis-yellow-vest-became-symbol-of-protest-beyond-france-gilets-jaunes> (4. 2. 2020).

Hutter, Swen. 2014. „Protest Event Analysis and Its Offspring.“ In: *Methodological Practices in Social Movement Research*. Ed. Donatella Della Porta. Oxford University Press, 335–367.

Chappell, Bill. 2018. „France Freezes Fuel Tax Hike In Face Of Yellow Vest Protests.“ *NPR*. Dostupné na: <https://www.npr.org/2018/12/04/673195387/france-freezes-fuel-tax-hike-in-face-of-yellow-vest-protests> (1. 12. 2019).

Chrisafis, Angelique. 2019a. „Gilets jaunes banned from protesting near Notre Dame in Paris.“ *TheGuardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/19/gilets-jaunes-banned-from-protesting-near-notre-dame-in-paris> (5. 2. 2020).

Chrisafis, Angelique. 2019b. „Millions for Notre Dame – but nothing for us, say gilets jaunes.“ *TheGuardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/20/gilets-jaunes-battle-riot-police-and-light-fires-in-paris-over-high-taxes> (5. 2. 2020).

Koopmans, Ruud, Rucht, Dieter. 2002. „Protest Event Analysis“. In: *Methods of Social Movement Research*. Ed. Bert Klandermans, Suzanne Staggenborg. University of Minnesota Press, 231–259.

L'Express. 2018. „Gilets jaunes: blocages un peu partout en France.“ *L'Express*. Dostupné na: https://www.lexpress.fr/actualite/societe/des-gilets-jaunes-a-la-frontiere-franco-espagnole_2054510.html (5. 12. 2021).

Laurens, Guillaume. 2019. „Toulouse. Acte 44: les gilets jaunes envahissent la gare Matabiau, huit trains retardés.“ Actu.fr. Dostupné na: https://actu.fr/occitanie/toulouse_31555/toulouse-acte-44-gilets-jaunes-envahissent-gare-matabiau-huit-trains-retardes_27237894.html (5. 12. 2021).

Le Monde. 2019. „« Gilets jaunes »: mobilisation en baisse après les annonces de Macron et avant le 1er-Mai.“ Le Monde. Dostupné na: https://www.lemonde.fr/societe/article/2019/04/27/deux-jours-apres-les-annonces-de-macron-les-gilets-jaunes-mobilises-a-paris-et-strasbourg_5455740_3224.html (5. 12. 2021).

Le Monde. 2021. „Deux policiers mis en examen pour violences envers des « gilets jaunes », dont Jérôme Rodrigues, qui a perdu son œil.“ Le Monde. Dostupné na: https://www.lemonde.fr/societe/article/2021/02/10/deux-policiers-mis-en-examen-pour-violences-envers-des-gilets-jaunes-dont-gerome-rodrigues_6069500_3224.html (10. 12. 2021).

Le Parisien. 2020. „Rouen: une enquête pour violences policières sur un Gilet jaune rouvre deux ans après.“ Le Parisien. Dostupné na: <https://www.leparisien.fr/faits-divers/rouen-une-enquete-pour-violences-policieres-sur-un-gilet-jaune-rouvre-deux-ans-apres-09-10-2020-8400027.php> (10. 12. 2021).

Lough, Richard a De Clercq, Geert. 2018. „Stunned Parisians clean up posh central district after worst riots since 1968.“ Reuters. Dostupné na: <https://uk.reuters.com/article/uk-france-protests-cleanup/stunned-parisians-clean-up-posh-central-district-after-worst-riots-since-1968-idUKKBN1O10EX> (25. 11. 2019).

Love, Brian. 2016. „Unpopular Hollande doomed by failure of jobs promise.“ Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/france-election-hollande-newsmaker-idINKBN13Q5SV> (20. listopadu 2021).

Love, Brian. 2018. „Macron's rail reforms and French union strikes.“ Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-france-reform-sncf-explainer/macrons-rail-reforms-and-french-union-strikes-idUSKBN1HF0TD> (13.1. 2021).

Macron, Emmanuel. 2018. Élysée. Dostupné na: <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/12/01/ce-quil-sest-passe-aujourd'hui-a-paris-na-rien-a-voir-avec-l'expression-pacifique-d'une-colere-legitime> (5. 12. 2019).

Mánert, Oldřich, Beníšková, Alena. 2017. „Macron ovládl prezidentské volby. Budu vás chránit, slíbil Francouzům.“ iDnes.cz. Dostupné na: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/vysledky-prezidentske-volby-francie-2017.A170507_182921_zahranicni_ert (8. 12. 2020).

Matamoros, Cristina. 2019. „'Gilets jaunes': who are they and what do they want?“ Euronews. Dostupné na: <https://www.euronews.com/2018/12/03/gilets-jaunes-who-are-they-and-what-do-they-want-euronews-answers> (18. 11. 2019).

Mazoue, Aude. 2019. „Yellow Vests, six months on: Unprecedented fury, uncertain future.“ France 24. Dostupné na: <https://www.france24.com/en/20190520-france-yellow-vest-protests-six-months-uncertain-future-european-elections-macron> (10. 12. 2021).

McAuley, James. 2019. „'Yellow vest' anniversary: What happened to the movement that shook France?“ Washington Post. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/world/europe/yellow-vest-anniversary-what-happened-to-the-movement-that-shook-france/2019/11/15/3ef43c98-0570-11ea-9118-25d6bd37dfb1_story.html (18. 11. 2020).

Nordstrom, Louise. 2019. „'Red Scarves' and 'Blue Vests' launch counter-protest against Yellow Vests.“ France24. Dostupné na: <https://www.france24.com/en/20190126-france-yellow-vests-counter-movements-demonstration-red-scarves-blue-vests-enough> (4. 2. 2020).

Pálinková, Monika. 2018. *Komparace prezidentských voleb ve Francii v letech 2012 a 2017*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Diplomová práce. Dostupné na: <https://theses.cz/id/zmcyw1/diplomova-prace-palinkova.pdf?info=1;issnlret=p%C4%9Bt%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fse-arch%3Dprogram%20pet%20p%26start%3D28> (8. 12. 2020).

Pineau, Elizabeth, Frost, Laurence a Blair, Edmund. 2019. „Yellow vest numbers down in 20th week of French protests.“ Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-france-protests/yellow-vest-numbers-down-in-20th-week-of-french-protests-idUSKCN1RB00X> (4. 2. 2020).

Schofield, Hugh. 2018. „Has France’s Macron lost his charm?“ BBC News. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-45640308> (13. 1. 2021).

Snow, David, Soule, Sarah a Kriesi, Hanspeter. 2004. „Mapping the Terrain.“ In *The Blackwell Companion to Social Movements*, eds. David Snow, Sarah Soule a Hanspeter Kriesi. Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 7–8.

Steenland, Robert. 2017. *Emmanuel Macron, A New Hope for Europe?* Centre for International Relations. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/328662505_Emmanuel_Macron_A_New_Hope_for_Europe (9. 12. 2020).

Sugy, Paul. 2020. „«Gilets jaunes» et marches pour le climat: même combat?“ Le Figaro. Dostupné na: <https://www.lefigaro.fr/vox/societe/gilets-jaunes-et-marches-pour-le-climat-meme-combat-20200116> (5. 12. 2021).

TheLocal. 2018. „Sixty percent of French 'unhappy' with Macron as protests grow.“ The Local. Dostupné na: <https://www.thelocal.fr/20180418/sixty-percent-of-french-unhappy-with-macron-as-protests-grow> (13. 1. 2021).

TheLocal. 2021. „Whatever happened to the ‘yellow vests’ in France?“ TheLocal. Dostupné na: <https://www.thelocal.fr/20211117/whatever-happened-to-the-yellow-vests-in-france/> (5. 12. 2021).

Thomas, Leigh, Graff, Peter. 2019. „Macron’s popularity gains as 'yellow vest' support wanes: poll.“ Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-france-protests-politics/macrons-popularity-gains-as-yellow-vest-support-wanes-poll-idUSKCN1QE0DX> (4. 2. 2020).

Tidey, Alice. 2018. „Emmanuel Macron's first year: Could France's golden president lose his luster?“ NBC News. Dostupné na: <https://www.nbcnews.com/news/world/emmanuel-macron-s-first-year-could-france-s-golden-president-n871031> (13. 1. 2021).

Van Sant, Shannon. 2018. „French President Holds Security Meeting On Yellow Vest Protests.“ NPR. Dostupné na: <https://www.npr.org/2018/12/02/672714809/french-president-holds-security-meeting-on-yellow-vest-protests?t=1575899369659> (3. 12. 2019).

Voženílková, Marcela. 2017. Kdo bude francouzským prezidentem? Policy Paper. Dostupné na: https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2017/04/Vo%C5%BEEen%C3%ADlkov%C3%A1_Kdo-bude-francouzsk%C3%BDm-prezidentem.pdf (13. 1. 2021).

Vráblíková, Kateřina. 2007. „Jak zkoumat sociální hnutí? Aktivismus ženských skupin v ČR.“ *Politologický časopis* 3, 224–246. Dostupné na: https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2007/3/Polcas_2007_3_pp_224_246.pdf (17. 6. 2021).

Willsher, Kim. 2018. „'Gilets jaunes' protesters threaten to bring France to a standstill.“ TheGuardian. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2018/nov/16/gilet-jaunes-yellow-jackets-protesters-france-standstill> (1. 12. 2019).

Znebejánek, František. 1997. Sociální hnutí. Praha: Slon.

Seznam grafů

Graf č. 1: Počet protestujících Gilets jaunes v časovém rozmezí 17. listopadu 2018–29. června 2019

Graf č. 2: Počty protestujících v časovém rozmezí 17. listopadu 2018–29. prosince 2018

Graf č. 3: Počty protestujících v časovém rozmezí 5. ledna 2019–23. února 2019

Graf č. 4: Počty protestujících v časovém rozmezí 2. března 2019–27. dubna 2019

Graf č. 5: Porovnání počtu protestujících 20. dubna 2019

Graf č. 6: Počty protestujících v časovém rozmezí 4. května 2019–29. června 2019

Graf č. 7: Porovnání tří největších ohnisek protestů Gilets jaunes v rozmezí 24. listopadu 2018–29. června 2019

Graf č. 8: Počty protestujících Gilets jaunes dne 19. října 2019

Graf č. 9: Procentuální vyjádření požadavků Gilets jaunes v rozmezí 17. listopadu 2018–14. března 2020

Graf č. 10: Požadavky Gilets jaunes v průběhu času

Graf č. 11: Strategie použité Gilets jaunes

Graf č. 12: Cíle / objekty Gilets jaunes